

VOORUITZICHTEN

Economische vooruitzichten 2019-2024

Juni 2019

**Federaal
Planbureau**

Economische analyses en vooruitzichten

Bijdragen

Deze publicatie werd verwezenlijkt door de leden van de Algemene Directie van het FPB.

Algemene coördinatie verzekerd door Igor Lebrun, Delphine Bassilière, Michel Saintrain en Filip Vanhorebeek.

Hebben bijgedragen: Ingrid Bracke, Bart De Ketelbutter, Frédérique Denil, Greet De Vil, Ludovic Dobbelaere, Nicole Fasquelle, Vincent Frogneux, Gina Gentil, Koen Hendrickx, Laurence Laloy, Vanessa Lutgen, Hendrik Nevejan, Bertrand Scholtus, Peter Stockman, Patrick Van Brusselen, Peter Willemé.

Vertaaldienst: Christelle Castelain, Ben Dragon, Miguel Louis en Patricia Van Brussel.

Informaticacel: Geert Bryon, Adinda De Saeger en Dominique Van Der Wal.

Federaal Planbureau

Kunstlaan 47-49, 1000 Brussel

tel.: +32-2-5077311

fax: +32-2-5077373

e-mail: contact@plan.be

<http://www.plan.be>

Overname is toegestaan, tenzij voor handelsdoeleinden, mits bronvermelding.

Verantwoordelijke uitgever: Philippe Donnay - Wettelijk depot: D/2019/7433/15

Inhoudstafel

1. Inleiding	1
2. Macro-economische evoluties.....	2
3. Arbeidsmarkt	7
4. Overheidsfinanciën.....	11
5. Bijlage.....	16

Lijst van figuren

Figuur 1	Economische groei in de wereld en de eurozone	2
Figuur 2	Evolutie van de uitvoer en de potentiële uitvoermarkten	3
Figuur 3	Consumptie, beschikbaar inkomen en spaarquote van de particulieren	4
Figuur 4	Evolutie van de investeringen en de rendabiliteit van de ondernemingen	4
Figuur 5	Bijdragen aan de groei van de beroepsbevolking (definitie FPB)	7
Figuur 6	Werkende bevolking en werkgelegenheidsgraad.....	9
Figuur 7	Werkloosheid en werkloosheidsgraad (definitie FPB)	10
Figuur 8	Vorderingensaldo van de gezamenlijke overheid	11
Figuur 9	Vorderingensaldo van de federale overheid en bijdragen tot de verandering ervan	12
Figuur 10	Vorderingensaldo van de sociale zekerheid en bijdragen tot de verandering ervan	13
Figuur 11	Vorderingensaldo van de gemeenschappen en gewesten en bijdragen tot de verandering ervan.....	14
Figuur 12	Vorderingensaldo van de lagere overheid en bijdragen tot de verandering ervan	15

1. Inleiding

Dit rapport vat de resultaten samen van de juniversie van de 'Economische vooruitzichten 2019-2024'. Het Federaal Planbureau publiceerde midden februari een voorlopige versie van deze vooruitzichten, als bijdrage tot de voorbereiding van het stabiliteitsprogramma en het nationaal hervormingsprogramma. Die februariversie werd ook gebruikt als referentiescenario voor de doorrekening van de verkiezingsprogramma's, waarvan de resultaten eind april werden gepubliceerd.

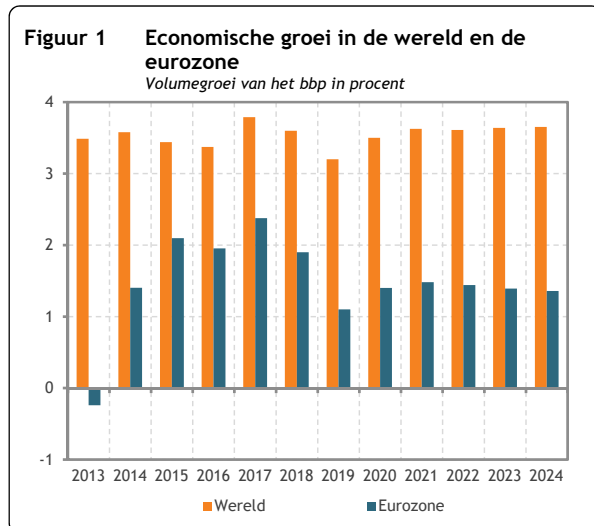
De vooruitzichten tot 2020 zijn coherent met de cijfers die op 6 juni werden gepubliceerd in het kader van de economische begroting, na goedkeuring door de raad van bestuur van het Instituut voor de Nationale Rekeningen.

Zoals gebruikelijk worden deze vooruitzichten opgesteld bij ongewijzigd beleid. Ze houden rekening met de belangrijkste informatie inzake overheidsontvangsten en -uitgaven die eind mei beschikbaar was. Ze anticiperen niet op eventuele besparingsmaatregelen die de toekomstige regeringen kunnen nemen, wat resulteert in neerwaartse risico's m.b.t. de overheidsbestedingen en hun impact op de economische groei.

De rest van het rapport is als volgt ingedeeld. Hoofdstuk 2 beschrijft de internationale context en de vooruitzichten voor de Belgische economische groei en inflatie. In hoofdstuk 3 worden de resultaten voor de arbeidsmarkt toegelicht. Ten slotte geeft hoofdstuk 4 een overzicht van de resultaten voor de overheidsfinanciën.

2. Macro-economische evoluties

De groei van de wereldeconomie vertraagt sinds vorig jaar, de herneming vanaf 2020 situeert zich vooral bij de opkomende economieën

De wereldeconomie groeit sinds 2018 in een lager tempo. Dit jaar zou die groei uitkomen op 3,2 % (t.o.v. 3,8 % in 2017). Dat gaat gepaard met een terugval van de wereldhandelsgroei, die nog wordt versterkt door handelsconflicten en protectionistische maatregelen. De Amerikaanse bbp-groei zou dit jaar met 2,6 % (t.o.v. 2,9 % in 2018) nog vrij goed standhouden, maar door het uitdoven van het expansief begrotingsbeleid afnemen tot 1,9 % in 2020. De groeivertraging is meer uitgesproken in de eurozone, die in vergelijking met de VS veel afhankelijker is van de uitvoer. Bovendien werd de bbp-groei er in de

tweede helft van 2018 afgeremd door tijdelijke factoren, zoals een forse daling van de Duitse autoproductie. Mede door dat ongunstige startpunt, zou de bbp-groei in de eurozone dit jaar terugvallen tot 1,1 %, na een groei van 1,9 % in 2018 en van gemiddeld ruim 2 % in de drie voorgaande jaren. Hij zou in 2020 enigszins hernemen tot 1,4 %, dit tegen de achtergrond van een wat sterkere groei op wereldvlak (3,5 % in 2020), die aangedreven wordt door een aantal opkomende economieën, zoals Argentinië, Brazilië en Turkije.

De groei van de wereldeconomie zou zich vanaf 2021 handhaven op 3,6 % per jaar. De groep van de opkomende economieën zou – ondanks aanzienlijke onderlinge groeiverschillen – duidelijk sterker blijven groeien dan de geavanceerde economieën, die afgeremd worden door de vergrijzing van de bevolking en een beperkte productiviteitsgroei. De bbp-groei in de eurozone zou verder aantrekken tot 1,5 % in 2021 en zich vervolgens stabiliseren op jaarlijks 1,4 %, terwijl die van de Amerikaanse economie vanaf 2022 zou uitkomen op 1,6 % per jaar.

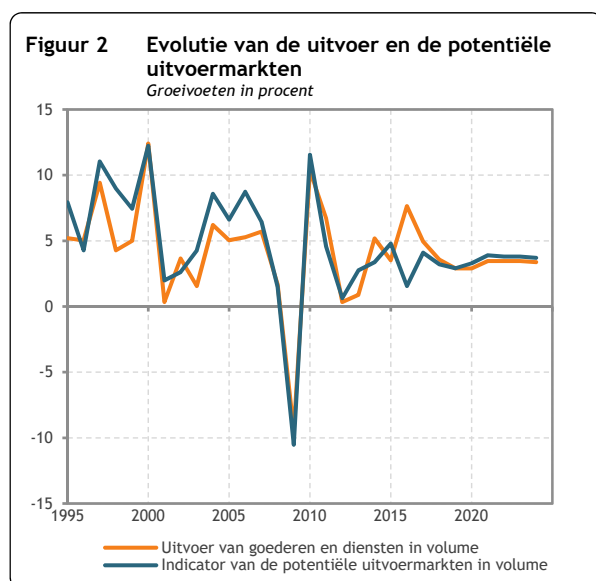
Een internationaal scenario met belangrijke neerwaartse risico's

Dit scenario gaat gepaard met belangrijke neerwaartse risico's, zoals een verdere escalatie van de Amerikaans-Chinese handelsdisputen, een chaotisch vertrek van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie en een forse prijsstijging voor ruwe olie door geopolitieke spanningen. Daarnaast kan onzekerheid over het begrotingsbeleid in sommige eurolanden het vertrouwen van de financiële markten ondermijnen en de vrees voor een nieuwe eurocrisis aanwakkeren.

Over de periode 2019-2024 zou de gemiddelde Belgische bbp-groei identiek zijn aan die van de periode 2013-2018 (1,3 %)

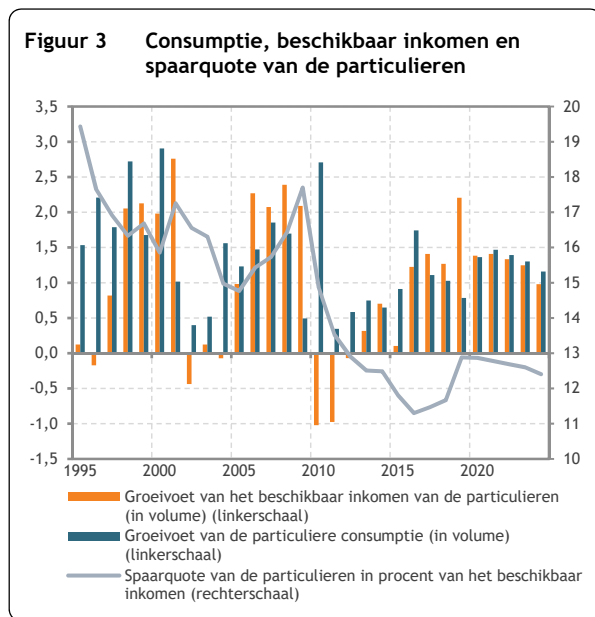
De Belgische economie bleef niet immuun voor de Europese conjunctuurvertraging, waardoor haar groei terugviel van 1,7 % in 2017 tot 1,4 % in 2018. De Belgische bbp-groei zou met 1,3 % in 2019 en in 2020 iets lager uitkomen dan vorig jaar. De minder gunstige internationale omgeving zet een rem op de uitvoergroei. De invoergroei zou zich dit jaar net onder de uitvoergroei situeren en in 2020 een lichte versnelling laten optekenen, wanneer de binnenlandse vraag aan kracht wint onder impuls van de particuliere consumptie. De bijdrage van de netto-uitvoer tot de economische groei zou daardoor licht positief blijven in 2019 en negatief worden in 2020. De bbp-groei zou in 2021 licht hernemen tot 1,4 % onder impuls van een wat sterkere uitvoer, maar door de dynamiek van de binnenlandse vraag (vooral van de gezinsbestedingen) blijft de bijdrage van de netto-uitvoer tot de economische groei licht negatief. Tijdens de periode 2022-2024 zou de economische groei licht vertragen (van 1,3 % in 2022 tot 1,2 % vanaf 2023) door een beperktere dynamiek van de binnenlandse bestedingen van de privésector. Over de periode 2019-2024 zou de gemiddelde Belgische economische groei identiek zijn aan die van de periode 2013-2018 (1,3 %).

Een licht negatieve bijdrage van de netto-uitvoer tot de economische groei vanaf 2020

De groei van de buitenlandse afzetmarkten van België vertraagt enigszins van 3,2 % in 2018 tot 2,9 % in 2019, waardoor de volumegroei van de Belgische uitvoer zou terugvallen (van 3,6 % in 2018 tot 2,9 % in 2019). De volumegroei van de invoer zou ook vertragen, maar in mindere mate (van 3,3 % tot 2,8 %), waardoor de bijdrage van de netto-uitvoer tot de economische groei nog licht positief blijft in 2019. In 2020 en 2021 zouden de buitenlandse afzetmarkten van België geleidelijk versnellen (tot respectievelijk 3,3 % en 3,9 %). De uitvoergroei zou zich handhaven op 2,9 % in 2020 en pas in 2021 versnellen (tot 3,5 %). De stijging van de invoer zou een gelijkaardig profiel vertonen, maar hoger blijven dan die van de uitvoer (respectievelijk 3,0 % en 3,6 %). De bijdrage van de netto-uitvoer tot de economische groei wordt dan ook negatief. Tijdens de periode 2022-2024 zouden de buitenlandse afzetmarkten van België gemiddeld jaarlijks groeien met 3,8 %. Samen met de stabilisering van de euro-dollar koers en de toename van de loonkosten per eenheid product zou dat leiden tot een Belgische uitvoergroei van gemiddeld 3,4 %. De invoer zou tijdens die periode een iets hoger groeitempo aanhouden (3,5 %), waardoor de bijdrage van de netto-uitvoer tot de economische groei licht negatief blijft.

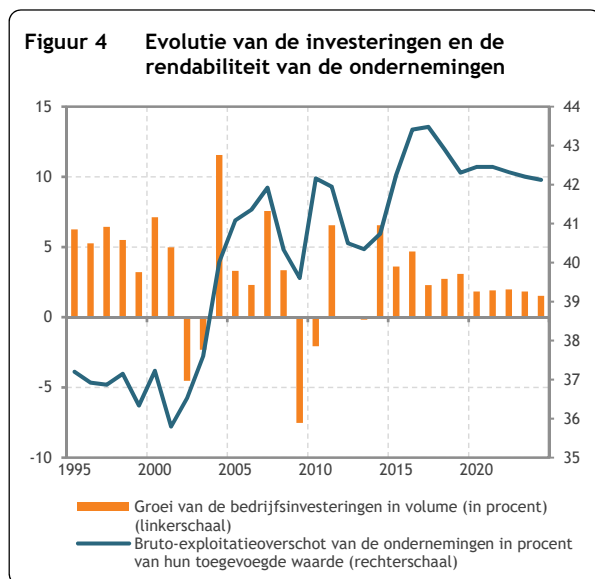
De particuliere consumptie wordt na een tegenvallende groei in 2019 opnieuw een belangrijke motor van de binnenlandse vraag

Dit jaar zou het reëel beschikbaar inkomen van de particulieren stijgen met 2,2 %. Die uitgesproken toename is toe te schrijven aan bijkomende verlagingen van de personenbelasting (in het kader van de laatste fase van de taxshift), de sterkere stijging van de sociale uitkeringen, de nog steeds sterke jobcreatie en de hogere indexering van de lonen van de privésector in combinatie met een afkoeling van de inflatie. De volumegroei van de consumptieve bestedingen zou in 2019 niettemin beperkt blijven tot 0,8 %, wat resulteert in een forse stijging van de particuliere spaarquote. In de loop van 2018 werd de Belgische consument immers pessimistischer over de economische situatie, wat leidde tot een lichte terugval van de

particuliere consumptie in de tweede jaarhalf en bijgevolg tot een ongunstig startpunt voor 2019. De consumptiegroei zou in 2020 verstevigen tot 1,4 %, in lijn met de koopkrachtstijging, en daardoor een belangrijke impuls geven aan de binnenlandse vraag. Zonder bijkomende maatregelen ter verlaging van de verplichte heffingen en ondanks een beduidend positieve groei van de reële bruto-uurlonen, zou de groei van het reëel beschikbaar inkomen geleidelijk vertragen van 1,4 % in 2021 tot 1,0 % in 2024. De consumptieve bestedingen zouden een gelijkaardig, maar iets minder uitgesproken profiel hebben, waardoor de spaarquote licht terugvalt vanaf 2021.

De investeringen van de ondernemingen en van de gezinnen zouden bijzonder dynamisch zijn in 2019, waarna ze groeien in een gematigder tempo

Ondanks de versombering van de internationale conjunctuur en de daarmee samenhangende afbrokkeling van het Belgische producentenvertrouwen, zou de volumegroei van de bedrijfsinvesteringen, net als in 2018 (2,7 %), bijzonder sterk zijn in 2019 (3,1 %). Het investeringsklimaat wordt ondersteund door de nog vrij hoge rendabiliteit en gunstige financieringsvoorwaarden. Bovendien ligt de industriële capaciteitsbezettingsgraad al enkele jaren boven zijn historische gemiddelde, wat de behoefte aan uitbreidingsinvesteringen vergroot. De volumegroei van de bedrijfsinvesteringen zou evenwel vertragen tot 1,8 % in 2020 en

– gemiddeld genomen – dat tempo aanhouden tijdens de periode 2021-2024. Die beperktere dynamiek is toe te schrijven aan de aantrekkende langetermijnrente vanaf 2021, een lichte verzwakking van de afzetperspectieven vanaf 2023 en een minder hoge bedrijfsrendabiliteit, mede door een sterkere groei van de uurloonkosten. Niettemin zou de groei van de bedrijfsinvesteringen hoger blijven dan die van het bbp.

De volumegroei van de investeringen in woongebouwen zou een piek kennen in 2019 (4,1 %), dankzij een gunstig overloopeffect als gevolg van de hoge investeringsactiviteit in het vierde kwartaal van 2018. Vervolgens zou die groei beduidend afnemen in 2020 (1,2 %) en 2021 (1,4 %). In lijn met de herneming van de langetermijnrente en met de groeivertraging van het reëel beschikbaar inkomen van de particulieren, zou de groei van de investeringen in woningen tijdens de periode 2022-2024 terugvallen tot gemiddeld 1,0 % per jaar.

De overheidsinvesteringen schommelen sterk

De volumegroei van de overheidsinvesteringen zou in 2019 (3,3 %) aanzienlijk terugvallen ten opzichte van 2018 (7,3 %), als gevolg van de terugval van de investeringen van de lagere overheid na een verkiezingsjaar. De investeringen van de gewesten zouden sterk blijven groeien. In 2020 en 2021 zou de investeringsgroei voor de gezamenlijke overheid versnellen tot resp. 5,6 % en 5,5 %, hoofdzakelijk als gevolg van de belangrijke investeringen van de gewesten in 2020 (in het bijzonder het Oosterweelproject in Vlaanderen) en van de federale overheid in Defensie in 2021. De volatiele groei van de overheidsinvesteringen in de periode 2022-2024 wordt verklaard door de investeringen van de federale overheid in Defensie (die pieken in 2023 maar vervolgens worden teruggeschroefd) en door de investeringen van de lagere overheid, die in de periode 2023-2024 versnellen in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen.

Zonder bijkomende maatregelen zou de groei van de overheidsconsumptie 1,2 % bedragen vanaf 2020

In 2019 zou de volumegroei van de overheidsconsumptie iets sterker zijn (1,0 %) dan in 2018 (0,8 %), hoofdzakelijk als gevolg van de forse groei van de gezondheidszorguitgaven, die een bijzonder zwakke groei lieten optekenen in 2018. De groeiversnelling van de overheidsconsumptie tot 1,2 % in 2020 wordt verklaard door de sterkere groei van de loonmassa van de overheidssector, in het verlengde van de groei van de overheidstewerkstelling. Zonder bijkomende maatregelen zou de volumegroei van de overheidsconsumptie dat tempo aanhouden in de periode 2021-2024, wat gepaard gaat met een aantrekkende groei van de gezondheidszorguitgaven en een minder uitgesproken toename van de overheidslonen.

De inflatie zou afkoelen tot 1,5 % in 2020 en nadien hernemen tot 1,9 % in 2024

In 2018 namen de energieprijzen nog fors toe, waardoor de Belgische inflatie (gemeten aan de hand van het nationaal indexcijfer van de consumptieprijzen) 2,1 % bereikte. Dit jaar en volgend jaar zou die beweging worden omgebogen. De olieprijs in euro zou zich nagenoeg stabiliseren in 2019 en licht afnemen in 2020, wat de inflatie doet vertragen tot resp. 1,7 % en 1,5 %. Vanaf 2021 zou de inflatie geleidelijk versnellen tot 1,9 % in 2024. Die beweging wordt verklaard door een toename van de

energieprijzen en door een licht aantrekkende onderliggende inflatie die wordt veroorzaakt door twee factoren. De groei van de loonkosten per eenheid product is duidelijk versneld sinds 2017 door het uitdoven van de effecten van het loonmatigingsbeleid tijdens de periode 2014-2016. Ook de energieprijzen spelen een rol, want hun toename sinds 2017 wordt slechts tijdelijk onderbroken in 2019 en 2020. Hoewel energieprijzen de onderliggende inflatie niet rechtstreeks beïnvloeden, sippelen ze met enige vertraging door in de prijzen van andere goederen en diensten.

De dalende trend van de energie-intensiteit zet zich door. De broeikasgasemissies zouden op middellange termijn stijgen door de stopzetting van twee kerncentrales

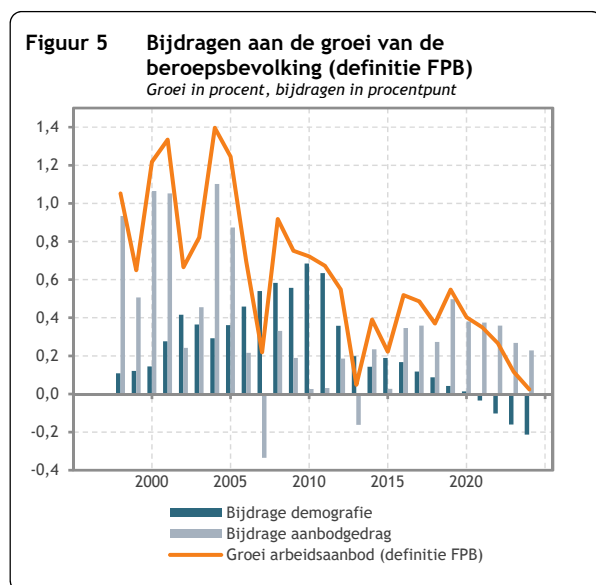
Het energie-eindverbruik¹ zou gemiddeld met 0,5 % per jaar stijgen over de periode 2019-2024, maar de energie-intensiteit² zou haar dalende trend voortzetten. De energiegebonden CO₂-emissies zouden dalen in het begin van de projectieperiode dankzij de structurele wijziging in het energieverbruik ten gunste van minder vervuilende producten en hernieuwbare energie. Op middellange termijn zouden ze hoger uitkomen door de stopzetting van twee kerncentrales. De niet-energiegebonden CO₂-emissies zouden dalen over de periode 2019-2024, net als de uitstoot van CH₄, N₂O en gefluoreerde gassen. De totale broeikasgasemissies zouden 113,2 Mt CO₂-equivalenten bedragen in 2024 tegenover 112,9 Mt CO₂-equivalenten in 2018.

¹ Energie-eindverbruik: de energie geleverd aan de eindverbruikers (industrie, transport, diensten, gezinnen en landbouw).

² Energie-intensiteit: het bruto binnenlands energieverbruik (uitgedrukt in miljoen ton olie-equivalenten) gedeeld door het bbp uitgedrukt in volume.

3. Arbeidsmarkt

De groei van het arbeidsaanbod zou vanaf 2023 aanzienlijk vertragen

De veroudering van de babyboomcohorten gaat gepaard met een structureel dalende bijdrage van de demografische veranderingen aan de ontwikkeling van het arbeidsaanbod. Tijdens de jongste drie jaar werd die tendens opgevangen door een meer dynamische evolutie van de activiteitsgraden. Ook in de eerste helft van de projectieperiode (2019-2021) blijven de participatiegraden op oudere leeftijd onverminderd toenemen. Dat wordt verklaard door cohortheffecten bij vrouwen, door de verhoging van de instapleeftijd en/of verstrenging van de loopbaanvereisten voor vervroegd pensioen en SWT³ en door de toename van het aantal personen

dat aan de slag blijft op en na de wettelijke pensioenleeftijd. Bovendien nemen in de jongere leeftijdsklassen de participatiegraden niet langer af, hoewel zij evenmin het terrein goedmaken dat tijdens het jongste anderhalve decennium werd verloren. De groei van het arbeidsaanbod blijft tijdens die periode nagenoeg op het peil van de afgelopen drie jaar (gemiddeld 0,43 % of +23 400 personen per jaar), zij het dat de groei in 2019 opwaarts vertekend wordt door een wijziging in de registratie van werkzoekende leefloners in het Waals Gewest.

In de tweede helft van de projectieperiode komt het extern migratiesaldo op arbeidsleeftijd op een lager peil te liggen⁴, zodat de demografie steeds negatiever gaat bijdragen tot de groei van het arbeidsaanbod. Bovendien komen de eindloopbaanmaatregelen op kruissnelheid, zodat de toename van de participatie op oudere leeftijd vertraagt. De groei van de beroepsbevolking slinkt drastisch tijdens die periode, van 0,35 % (+19 000 personen) in 2021 tot 0,02 % (+1 300 personen) in 2024. Ondanks dat sterk aflopend profiel, neemt over de gehele periode het arbeidsaanbod toe met 92 500 personen, wat niet zo veel minder is dan tijdens de jongste zes jaar (+108 200 personen).

Na 2020 versnelt de groei van de brutolonen vóór indexering en van de nominale arbeidskosten ...

In 2018 stegen de nominale arbeidskosten per uur in de marktbedrijfstakken met slechts 1,0 % wegens de geringe stijging van de bruto-uurlonen vóór indexering (0,3 %) en de loonlastenverlagingen van de taxshift.

³ SWT: Stelsel van werkloosheid met bedrijfsstoelag (het voormalige brugpensioen).

⁴ Zie: 'Demografische vooruitzichten 2018-2070 – Bevolking en huishoudens', Federaal Planbureau en Statbel, januari 2019.

In 2019 en 2020 zouden de nominale arbeidskosten per uur stijgen met resp. 2,2 % en 1,8 %. Door de toepassing van de wet van 2017 m.b.t. het concurrentievermogen, zouden de bruto-uurlonen vóór indexering in 2019-2020 met maximaal 1,1 % mogen stijgen, een marge vastgelegd in het interprofessioneel akkoord van februari 2019. In de veronderstelling dat die marge volledig gebruikt wordt, zouden de bruto-uurlonen vóór indexering stijgen met resp. 0,5 % en 0,6 % in 2019 en 2020. Verder wordt de groei van de arbeidskosten gedrukt door verhoogde loonsubsidies, voornamelijk ten gunste van de bouwsector.

In 2021-2024 evolueren de arbeidskosten per uur (gemiddeld 2,8 % per jaar) endogeen in lijn met de stijgende arbeidsproductiviteit en de dalende werkloosheidsgraad en stijgen de arbeidskosten per eenheid product gemiddeld met 1,9 % per jaar. De groei van de bruto-uurlonen vóór indexering versnelt naar gemiddeld 1 % per jaar in 2021-2024. De groei van arbeidskosten weerspiegelt ook correcties op onevenwichtige loonvorming vóór 2021, die hetzij veroorzaakt werd door vanwege de overheid opgelegde matiging van de brutolonen, hetzij door andere rigiditeiten die de onmiddellijke aanpassing van de brutolonen aan de economische omgeving verhinderen. Gemiddeld zou ongeveer een kwart van de groei van de arbeidskosten in 2021-24 te wijten zijn aan die late correcties.

Na 2018 is de impact van de werkgeversbijdragevoeten op de arbeidskosten nagenoeg neutraal.⁵ De impliciete werkgeversbijdragevoet daalt van 32,4 % in 2018 tot 32,2 % in 2024. Weliswaar zijn de wettelijk-statutaire bijdragevoeten stabiel na 2018, maar toch stijgt de impliciete wettelijke bijdragevoet van 22,8 % tot 23,1 % omdat de specifieke bijdrageverminderingen voor de lage lonen geen gelijke tred houden met de brutolonen. Anderzijds wordt de parafiscale druk gemilderd door de afbouw van het SWT-stelsel, zowel rechtstreeks via de toegerekende-bijdragevoet (daling van 3,2 % tot 2,9 %) als via de RSZ-bijdragen op de SWT-bedrijfstoelagen.

... waardoor de groei van de werkgelegenheid in de marktbedrijfstakingen geleidelijk terugvalt

Ondanks de lichte groeivertraging van de activiteit, neemt de werkgelegenheid in de marktbedrijfstakingen dit jaar vrijwel even sterk toe als in 2018 (1,4 % tegen 1,5 %). Daarbij wordt voor het vierde opeenvolgende jaar een quasi nulgroei van de productiviteit per hoofd opgetekend. De zwakke productiviteitsgroei wordt in de hand gewerkt door de gematigde evolutie van de reële arbeidskosten, die zorgt voor een arbeidsintensievere groei. Hij wordt echter eveneens verklaard door een structureel dalende bijdrage van veranderingen in de totale factorproductiviteit, wat een duurzaam negatief effect heeft op de groei van de potentiële activiteit in de marktsector.

Volgend jaar stabiliseert de groei van de marktactiviteit zich, maar hernemen de productiviteitswinsten (0,5 % groei) naarmate ook de groei van de reële arbeidskosten enigszins aantrekt. Dat leidt tot een afname van de groei in de marktwerkgelegenheid tot 0,9 %. Tijdens de jaren 2021-2024 blijft de groei van de marktwerkgelegenheid verzwakken (tot 0,6 % in 2022, daarna beperkter, tot 0,5 % in 2024), eerst naarmate de productiviteitsgroei verder versnelt (tot 0,8 % vanaf 2021), daarna ook omdat de groei van de economische activiteit in de marktwerking vertraagt (van 1,5 % in 2021 tot 1,4 % in 2022 en 1,3 % in 2023-2024).

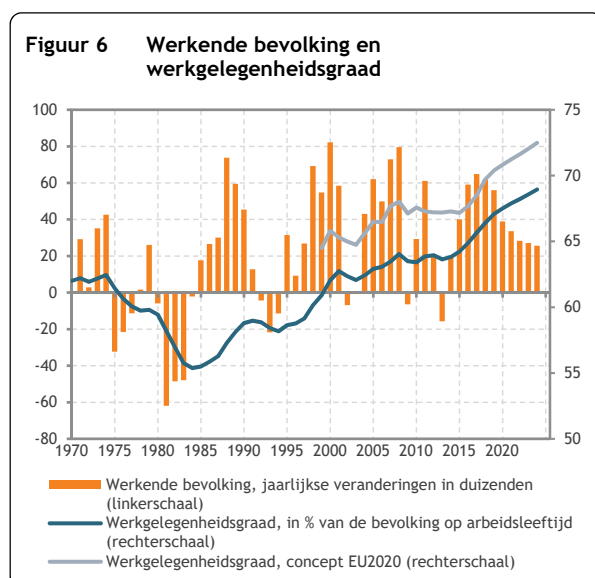
⁵ In de tekst zijn de bijdragevoeten berekend voor de marktbedrijfstakingen inclusief overheidsbedrijven. In de statistische bijlage worden de bijdragevoeten voor de marktbedrijfstakingen exclusief overheidsbedrijven gerapporteerd.

Productiviteitswinsten en dus banenverlies in de verwerkende nijverheid; meer activiteit en dus meer werkgelegenheid in de bouwsector; versnelde banengroei in de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening onder impuls van de finale vraag

Tijdens de projectieperiode stijgt het aantal arbeidsplaatsen in de markt takken met 190 600 eenheden, licht minder dan tijdens de afgelopen zes jaar (+209 800 eenheden). Zowel in de verwerkende nijverheid als in de bouwnijverheid kenterde de werkgelegenheidsgroei in gunstige zin tijdens de jongste drie jaar, geruggensteund door de bijzonder matige evolutie van de reële arbeidskosten. In de verwerkende nijverheid zouden op middellange termijn echter terug 19 300 arbeidsplaatsen verloren gaan, naarmate de productiviteitsgroei er herneemt. In de bouwnijverheid daarentegen neemt de werkgelegenheid verder toe (+19 200 banen), dankzij de forse groei van de bouwactiviteit en de toekenning van gerichte loonsubsidies in het begin van de projectieperiode.

Dat de werkgelegenheid in de marktdiensten sterk blijft oplopen (+192 800 arbeidsplaatsen) moet voornamelijk op het conto worden geschreven van de evoluties in de 'gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening' (+72 100 banen) en de 'overige marktdiensten' (+98 800 banen). In vergelijking met de afgelopen zes jaar versnelt de jobcreatie in de eerste tak, onder impuls van de sterke groei van de finale vraag naar dergelijke diensten, terwijl de werkgelegenheidsgroei in de tweede tak – die tijdens de afgelopen jaren voordeel haalde uit de sterke toename van het aantal interimjobs – vrijwel halveert. De werkgelegenheidstoename blijft bescheiden in de takken 'handel en horeca' en 'transport en communicatie' (respectievelijk +8 200 en +4 300 banen), terwijl de werkgelegenheid verder afbrokkelt in de tak 'krediet en verzekeringen' (-5 800 banen), maar de toename van het aantal dienstenchequejobs (+ 15 800 personen) nog altijd aanzienlijk is.

In het onderwijs blijft – gezien de toename van de schoolbevolking en de extra maatregelen die beide gemeenschappen namen ter verhoging van de omkaderingsgraad – het aantal arbeidsplaatsen stijgen, zij het minder uitgesproken dan in het recente verleden. Terzelfdertijd wordt – bij afwezigheid van verdere maatregelen – een halt toegeroepen aan de inkrimping van personeel in de federale administratie. Per saldo neemt de werkgelegenheid bij de overheid minder sterk toe (+11 200 personen)

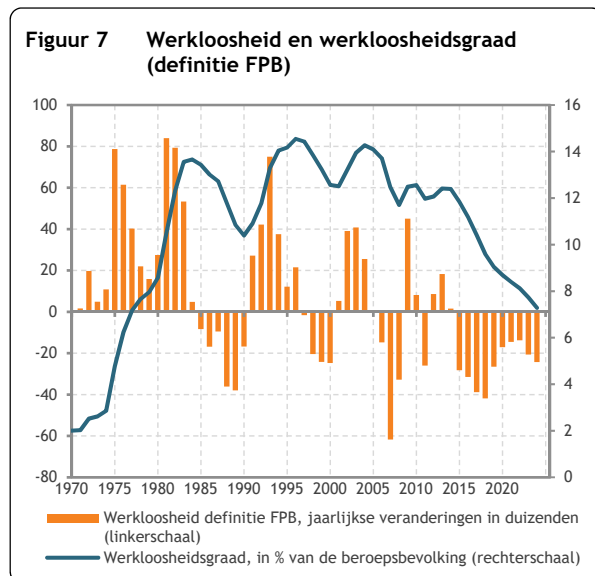

dan tijdens de afgelopen zes jaar. De groei van de werkgelegenheid in de niet-markttakken blijft daarmee ook op middellange termijn achter op die in de markt takken, hoewel zich gaandeweg enige convergentie voordoet.

De groei van de werkzame bevolking ligt dit jaar in het verlengde van die tijdens de afgelopen drie jaar (+56 000 personen), halveert vervolgens op drie jaar tijd (tot +27 500 personen in 2022), maar verzwakt nog nauwelijks tijdens de laatste twee jaar van de projectieperiode (+25 000 personen in 2024). Op middellange termijn zou de werkende bevolking met 205 500 personen toenemen, wat

iets minder sterk is dan tijdens de afgelopen zes jaar (+229 000 personen). Bij een eveneens fors slinkende groei van de bevolking op arbeidsleeftijd, blijft de werkgelegenheidsgraad⁶ gestaag klimmen tijdens de gehele projectieperiode, van 69,7 % in 2018 tot 70,8 % in 2020 – weliswaar gevoelig lager dan de doelstelling van 73,2 % die België voor dat jaar vooropstelt – en tot 72,4 % in 2024.

De werkloosheidsgraad daalt aanzienlijk, tot een niveau in 2024 dat niet meer werd opgetekend sinds de tweede helft van de jaren 70

De afname van de werkloosheid (administratieve definitie) bedroeg 140 500 personen tijdens de afgelopen vier jaar, en werd tijdens die periode sterk ondersteund door het arbeidsintensief karakter van de groei in de marktsector. Dit jaar daalt de werkloosheid minder sterk dan tijdens de afgelopen twee jaar (met 26 500 personen), maar dat heeft gedeeltelijk te maken met de heropname van werkzoekende leefloners in de cijfers voor het Waals Gewest. In de periode 2020-2022 slinkt de werkgelegenheidsgraai echter aanzienlijk, terwijl de groei van het arbeidsaanbod nauwelijks afneemt, zodat de jaarlijkse afname van de werkloosheid verder verzwakt (tot -13 000

personen in 2022). In de periode 2023-2024 versnelt de daling van de werkloosheid opnieuw (tot -23 600 personen in 2024), aangezien de groei van de beroepsbevolking dan beduidend sterker terugvalt dan die van de werkgelegenheid. De administratieve werkloosheidsgraad daalde van 10,4 % in 2014 tot 9,5 % in 2018 en valt terug tot 7,4 % in 2024, wat ongezien is sinds de tweede helft van de jaren 70.

In die omstandigheden kunnen we niet uitsluiten dat reacties op gang komen die onvoldoende worden opgepikt in onze modellering (aanbodrestricties op de groei; sterkere opwaartse druk op loonvorming, activiteitsgraden en netto-migratie). Daar staat tegenover dat de werkgelegenheidsgraai in deze vooruitzichten ondersteund wordt door een budgettair beleid dat – in afwezigheid van bijkomende maatregelen – als expansief kan worden beschouwd in vergelijking met de te behalen doelen.

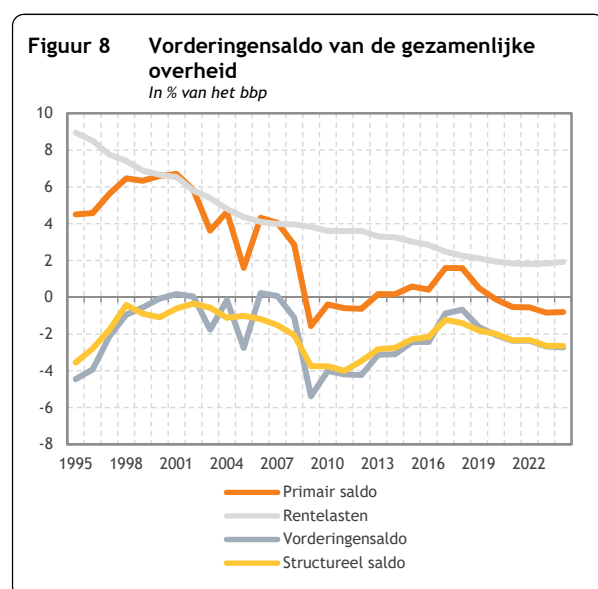
⁶ Volgens concept 'EU2020' (bron: Enquête naar de arbeidskrachten, leeftijdscategorie 20-64 jaar).

4. Overheidsfinanciën

a. Gezamenlijke overheid

Zonder nieuwe restrictieve maatregelen neemt het overheidstekort toe tijdens de projectieperiode

De projectie van de overheidsfinanciën houdt rekening met de bestaande wettelijke bepalingen en de beslissingen die gekend waren door het FPB eind mei 2019. Ze wordt opgesteld bij ongewijzigd beleid, wat veronderstelt dat een actief begrotingsbeleid ontbreekt (d.w.z. het uitblijven van nieuwe maatregelen). Dat vertaalt zich in de macro-economische en demografische parameters van de projecties in een trendmatige achteruitgang van de Belgische overheidsfinanciën, temeer omdat de rentelasten voortaan vrijwel stabiel zijn en dus geen budgettaire ruimte meer vrijmaken, zoals vroeger het geval was.

Het vorderingensaldo van de overheid gaat achteruit van -0,7 % van het bbp in 2018 tot -1,6 % van het bbp in 2019, tot -2,1 % van het bbp in 2020 en tot -2,7 % tegen 2024. Ondanks die tekorten blijft de overheidsschuld in procent van het bbp vrijwel stabiel in de projectie (zie tabellen in de bijlage), dankzij de economische groei en de inflatie die de noemer van de schuldratio verhogen.

Het structureel saldo, dat wordt geraamd op -1,4 % van het bbp in 2018, volgt dezelfde trend als het nominaal tekort: in 2021 (tijdshorizon vastgelegd voor een structureel evenwicht in het indicatief stabiliteitsprogramma van april 2019) bedraagt het

structureel tekort -2,3 % van het potentieel bbp, ofwel iets meer dan 11 miljard euro.

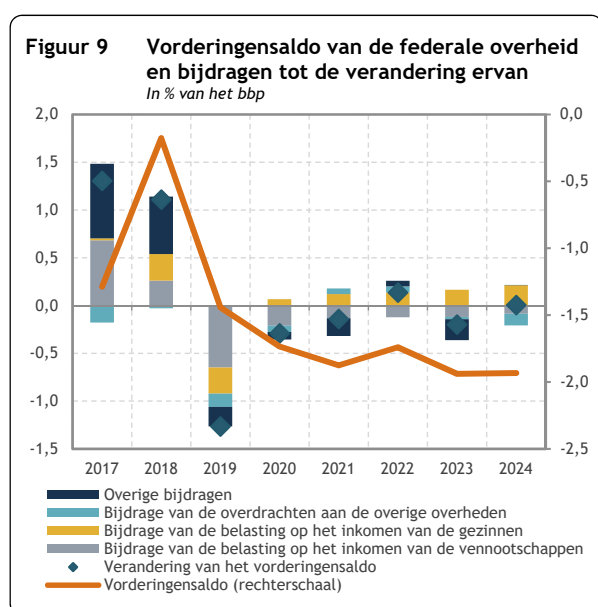
Die resultaten zijn omgeven door onzekerheid, waarvan één in het bijzonder moet worden aangestipt: de evolutie van de vennootschapsbelasting. De spectaculaire stijging van de ontvangsten uit de vennootschapsbelasting in 2017-2018 (ten belope van 1 % van het bbp) is waarschijnlijk te wijten aan de stijging van de boete bij onvoldoende voorafbetalingen. Deze projectie gaat uit van een snelle daling en van een terugkeer op middellange termijn naar de impliciete aanslagvoet die van toepassing was vóór deze stijging.

b. Federale overheid

Het tekort situeert zich grotendeels bij de federale overheid, die een terugloop van de fiscale ontvangsten kent

Het vorderingensaldo van de federale overheid verslechtert van -0,2 % van het bbp in 2018 tot -1,4 % van het bbp in 2019, tot -1,7 % van het bbp in 2020 en tot -1,9 % tegen 2024.

Het saldo dat in 2018 wordt opgetekend is uitzonderlijk omdat het gedeeltelijk kan worden toegeschreven aan tijdelijke factoren: de stijging van de voorafbetalingen op de vennootschapsbelasting en de compensatie van de te veel betaalde bedragen aan de gewesten tijdens de overgangperiode van de bijzondere financieringswet (BFW).

In 2019 wordt een achteruitgang van het vorderingensaldo verwacht als gevolg van drie belangrijke factoren: de weerslag van de tijdelijke maatregelen van 2018, de uitvoering van het laatste luik van de taxshift op de personenbelasting en een toename van de overdrachten aan de sociale zekerheid, rekening houdend met de geldende bepalingen.

Op middellange termijn zou het tekort van de federale overheid licht stijgen als gevolg van de evolutie van de ontvangsten. De vennootschapsbelasting en de ontvangsten uit accijnzen dalen in procent van het bbp. Omdat de accijnsrechten niet prijsgebonden zijn, evolueren

de ontvangsten uit accijnzen zoals de aanslagbasis in volume; bovendien daalt het verbruik van accijnzproducten in verhouding tot het totale verbruik door de huishoudens. De belasting op het gezinsinkomen stijgt daarentegen in procent van het bbp vanaf 2020. De ontvangsten van de personenbelasting worden gunstig beïnvloed door de dynamiek van de arbeidsmarkt en door het progressieve karakter van deze belasting in een context van positieve reële groei van het inkomen per hoofd. De ontvangsten uit de roerende voorheffing worden gunstig beïnvloed door de stijging van de rentevoeten.

De uitgaven van de federale overheid zijn globaal genomen stabiel in procent van het bbp over de volledige projectieperiode. Bepaalde uitgaven hebben een iets sterkere dynamiek dan de economische groei: de overheidsinvesteringen (bepaald door de strategische visie van Defensie), de financiering van de Europese Unie (rekening houdend met de huidige voorstellen van de Europese Commissie voor het volgende financieel kader) en de loonsubsidies (als gevolg van een uitbreiding van de vrijstellingen van de bedrijfsvoorheffing voor ploegenarbeid). Wat betreft de overige, discretionaire uitgaven (werkingskosten, enz.) gaat de projectie uit van een lichte daling in procent van het bbp. De stijging van

de rente heeft een weerslag op de impliciete schuldgraad, waardoor de rentelasten licht stijgen in procent van het bbp vanaf 2023.

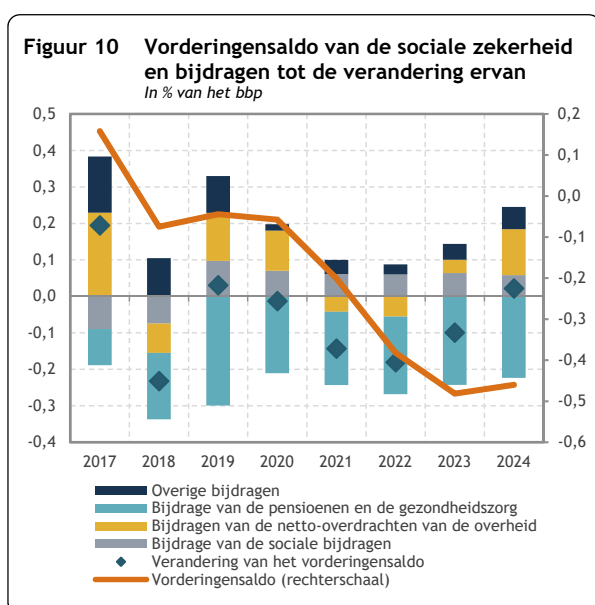
c. Sociale zekerheid

De uitgaven voor pensioenen en gezondheidszorg nemen aanzienlijk sneller toe dan het bbp

Het vorderingensaldo van de sociale zekerheid leunt dicht aan bij een evenwicht tot 2020 en verslechtert daarna tot -0,5 % van het bbp aan het einde van de periode. De projectie gaat uit van de technische hypothese dat de evenwichtsdotatie constant is in reële termen.

De ontvangsten uit de sociale bijdragen stijgen sneller dan het bbp, gezien de evolutie van de arbeidsmarkt en, met name, de stijging van de loonmassa van de privésector. De overdrachten van de federale overheid nemen ook toe, rekening houdend met de bepalingen inzake de alternatieve financiering (opeenvolgende verhogingen van het 'taxshift-forfait' tot 2020, hoge groei van de alternatieve financiering van de gezondheidszorg, gezien de opschorting tot 2021 van de koppeling van door de globale beheren uitgekeerde basisfinanciering aan groei van de ontvangsten uit de sociale bijdragen) en als gevolg van de stijging aan het einde van de periode van de ontvangsten uit de roerende voorheffing waarop een deel van de alternatieve financiering is gebaseerd.

Die stijging van de totale ontvangsten is evenwel onvoldoende om de toename van de uitgaven op te vangen. De pensioen- en gezondheidszorguitgaven laten de meest uitgesproken toename in procent van het bbp optekenen.

De groei van de pensioenuitgaven, hoewel die werd beperkt door de recente beperkingen inzake vervroegde pensionering, is krachtig als gevolg van de vergrijzing en de overige factoren zoals de langere loopbanen van vrouwen of de evolutie van de minima. De endogene structurele determinanten van de gezondheidszorguitgaven (aanwezigheid van chronische ziekten, vergrijzing van de bevolking, socio-economische factoren, evolutie van de medische praktijk en de medische technologische vooruitgang) leiden tot een gemiddelde groei van die uitgaven van 2,5 % per jaar in reële termen, ofwel iets hoger dan de norm van 1,5 %. De ziekte- en invaliditeitsuitkeringen stijgen sterk, althans op korte termijn. De

werkloosheidsuitgaven blijven dalen als gevolg van de maatregelen daaromtrent en de dynamiek van de arbeidsmarkt. De projectie houdt rekening met de besliste welvaartsaanpassingen voor 2019 en 2020; vanaf 2021 houdt ze rekening met de theoretische enveloppes berekend volgens de parameters van het Generatiepact.

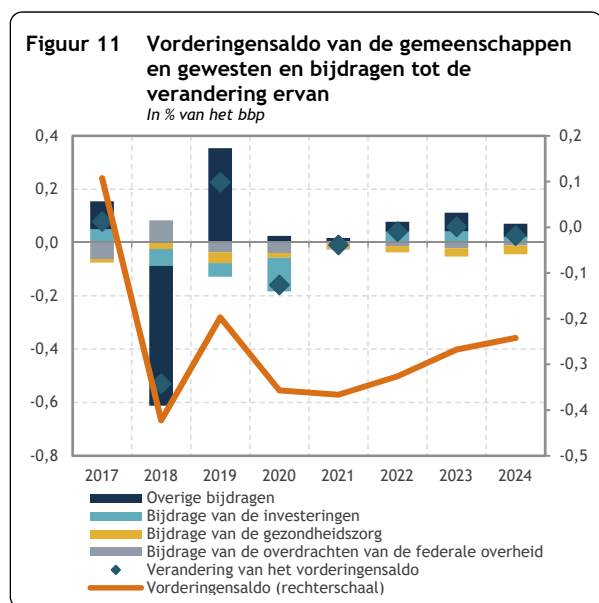
a. Gemeenschappen en gewesten

De gewesten voeren hun investeringsuitgaven op

Het vorderingensaldo van de gemeenschappen en de gewesten verbetert van -0,4 % van het bbp in 2018 tot -0,2 % van het bbp in 2019. Het saldo verslechtert tot -0,4 % van het bbp in 2020 en verbetert nadien licht tot -0,2 % van het bbp tegen 2024.

De rekening van de gemeenschappen en gewesten, die in 2017 een licht begrotingsoverschot liet optekenen, vertoont opnieuw een tekort in 2018. Die achteruitgang heeft twee belangrijke oorzaken: de eenmalige correctie met 0,35 % van het bbp op het niveau van de BFW voor de overschatting van bepaalde dotaties en de regionale autonomiefactor tijdens de periode 2015-2017 alsook de weerslag op het niveau van de regionale opcentiemen op de personenbelasting van de versnelling van het inkohieringstempo van 2017. De toename van het tekort is ook, maar in mindere mate, te wijten aan de dynamiek van de investeringsuitgaven en aan de daling van de opcentiemen op de personenbelasting door de overgang naar het definitieve stelsel van de BFW.

In 2019 verbetert de rekening van de gefedereerde entiteiten, maar minder dan verwacht zou worden uit de weerslag van de correctie van 2018 voor het teveel aan ontvangen middelen tijdens de overgangsfase van de BFW. Dat is het gevolg van de verwachte stijging van de gezondheidszorguitgaven en van de geplande investeringen in veiligheid en mobiliteit in Brussel, het Oosterweelproject in Vlaanderen en het Waals investeringsplan.

Op middellange termijn wordt de rekening van de gemeenschappen en gewesten vooral beïnvloed door de investeringsuitgaven die sterk stijgen in procent van het bbp in 2020, vooral door het Oosterweelproject. Zonder nieuwe projecten dalen de investeringen in procent van het bbp aan het einde van de projectieperiode, net zoals de meeste uitgavencategorieën bij ongewijzigd beleid, met uitzondering van de gezondheidszorguitgaven en de rentelasten vanaf 2023 in een context van stijgende rentevoeten.

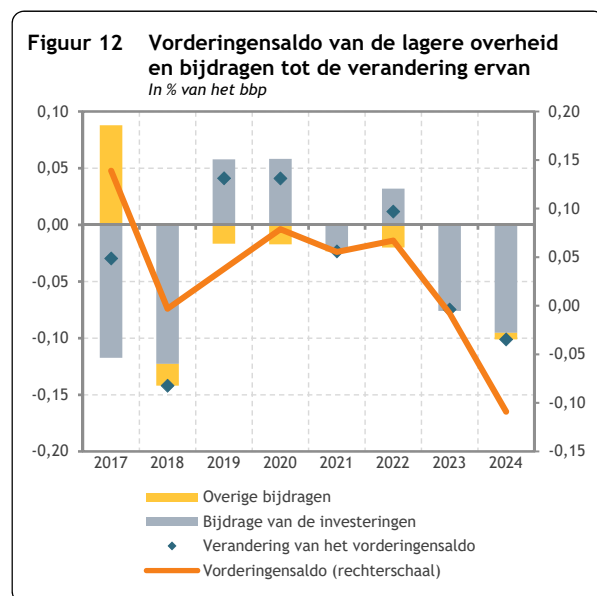
De ontvangsten uit de regionale opcentiemen uit de personenbelasting lijden tot 2021 onder de weerslag van de maatregelen ter vermindering

van de federale personenbelasting. Bovendien vertragen demografische effecten de evolutie van bepaalde dotaties van de federale overheid: de dotatie 'ouderenzorg' neemt trager toe doordat de generatie die werd geboren tijdens de Tweede Wereldoorlog minder talrijk was, nu de leeftijdsklasse van 80 jaar en ouder bereikt (hoewel de zorguitgaven daardoor niet automatisch worden verminderd); de btw-dotatie integreert de geringe dynamiek van de bevolking onder de 18 jaar in de Franse Gemeenschap (die minder snel groeit dan de schoolbevolking, en in het bijzonder de Vlaamse schoolbevolking).

b. Lagere overheid

De financiën van de lagere overheid blijven dicht bij een evenwicht aanleunen

Het vorderingensaldo van de lagere overheid loopt terug tussen 2017 en 2018, namelijk van een overschot van 0,1 % van het bbp tot een evenwicht. Die verslechtering is duidelijk het gevolg van de

gemeenteraadsverkiezingen van 2018; de verkiezingsjaren vallen samen met perioden van verhoogde investeringsactiviteit door de lagere overheid. Sinds de versterking van het gewestelijk toezicht op de financiën van de Vlaamse en Waalse gemeenten vanaf 2013 via de herdefiniëring van de beperkingen op het begrotingsevenwicht, vertoont het vorderingensaldo zonder investeringen van de lagere overheid een gemiddeld overschot van 0,7 % van het bbp tijdens de laatste gemeentelijke legislatuur.

In 2019 zouden de investeringen van de lagere overheid worden teruggeschroefd, waardoor het vorderingensaldo verbetert. In de periode 2020-

2022 leunt het saldo zeer dicht aan bij het evenwicht, gevolgd door een licht tekort in 2023-2024 in de aanloop naar nieuwe lokale verkiezingen. Tot slot, net zoals bij de gemeenschappen en de gewesten, lijden de ontvangsten uit de gemeentelijke en provinciale opcentiemen op de personenbelasting tot 2021 onder de weerslag van de maatregelen ter vermindering van de federale personenbelasting.

5. Bijlage

	Kerncijfers voor de Belgische economie	17
Tabel A1	Internationale omgeving en financiële indicatoren	19
Tabel A2	Potentieel bbp en output gap	19
Tabel A3	Bbp en belangrijkste bestedingscategorieën tegen lopende prijzen	19
Tabel A4	Bbp en belangrijkste bestedingscategorieën in volume	20
Tabel A5	Deflatoren van het bbp en de belangrijkste bestedingscategorieën	20
Tabel A6	Beschikbaar inkomen, besparingen en vorderingensaldo: ramingen tegen lopende prijzen	21
Tabel B1	Situatie op de arbeidsmarkt	22
Tabel B2	Situatie op de arbeidsmarkt - detail	23
Tabel B3	Loonmassa in de marktsector: evolutie en determinanten	24
Tabel B4	Arbeidslastenverlaging voor de marktbedrijfstakingen	25
Tabel C1	Rekening van de particulieren	26
Tabel C2	Reëel beschikbaar inkomen van de particulieren	27
Tabel C3	Rekening van de ondernemingen	28
Tabel C4	Verrichtingen met het buitenland	29
Tabel C5	Verdeling van het nationaal inkomen	30
Tabel C6	Evenwicht tussen besparingen en investeringen	30
Tabel D1	Rekening van de overheid	31
Tabel D1bis	Rekening van de overheid	32
Tabel D2	Rekening van de federale overheid	33
Tabel D3	Rekening van de gemeenschappen en gewesten	34
Tabel D4	Rekening van de lagere overheid	35
Tabel D5	Rekening van de wettelijke sociale-verzekeringsinstellingen	36
Tabel D6	Detail van de socialezekerheidsuitkeringen ten laste van de sociale zekerheid	37
Tabel E1	Bruto toegevoegde waarde in volume	38
Tabel E2	Structuur van de bruto toegevoegde waarde tegen lopende prijzen	38
Tabel E3	Investeringen in volume	39
Tabel E4	Binnenlandse werkgelegenheid	40
Tabel E5	Arbeidsproductiviteit per uur in de marktbedrijfstakingen	41
Tabel E6	Nominale arbeidskosten per hoofd in de marktbedrijfstakingen	41
Tabel F1	Energiebalans	42
Tabel F2	Broeikasgasemissies	42

Kerncijfers voor de Belgische economie

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Economische groei en zijn componenten									
(in reële termen, tenzij anders vermeld) (*)									
- Consumptieve bestedingen van de particulieren	1.7	1.1	1.0	0.8	1.4	1.5	1.4	1.3	1.2
- Consumptieve bestedingen van de overheid	-0.2	0.6	0.8	1.0	1.2	1.2	1.2	1.2	1.3
- Bruto-investeringen	3.8	1.8	3.0	3.3	2.0	2.2	1.1	2.3	1.4
. Ondernemingen	4.7	2.3	2.7	3.1	1.8	1.9	2.0	1.8	1.5
. Overheid	-2.0	2.1	7.3	3.3	5.6	5.5	-4.3	8.6	1.6
. Woongebouwen	3.8	0.0	1.8	4.1	1.2	1.4	1.1	0.9	0.8
- Voorraadwijziging (bijdrage tot de bbp-groei)	0.3	-0.0	-0.3	-0.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
- Totale binnenlandse vraag	2.1	1.1	1.1	1.1	1.5	1.6	1.3	1.5	1.2
- Uitvoer van goederen en diensten	7.6	5.0	3.6	2.9	2.9	3.5	3.5	3.5	3.4
- Invoer van goederen en diensten	8.5	4.3	3.3	2.8	3.0	3.6	3.5	3.7	3.4
- Netto-uitvoer (bijdrage tot de bbp-groei)	-0.5	0.6	0.3	0.1	-0.1	-0.2	-0.0	-0.3	-0.0
- Bbp	1.5	1.7	1.4	1.3	1.3	1.4	1.3	1.2	1.2
- Bbp tegen lopende prijzen	3.3	3.4	2.6	2.8	2.9	3.1	3.0	3.0	3.0
- Reëel bruto nationaal inkomen per capita	2.1	1.6	-0.6	0.5	0.9	0.9	0.8	0.8	0.8
Prijzen en rentevoeten (*)									
- Nationaal indexcijfer der consumptieprijzen	2.0	2.1	2.1	1.7	1.5	1.6	1.8	1.8	1.9
- Gezondheidsindex	2.1	1.8	1.8	1.7	1.6	1.7	1.8	1.8	1.9
- Ruilvoet	0.6	-0.9	-1.4	-0.3	0.1	-0.2	-0.2	-0.2	-0.1
- Bbp-deflator	1.8	1.7	1.1	1.5	1.6	1.6	1.7	1.8	1.8
- Nominale langetermijnrente (10 jaren, niveau)	0.4	0.7	0.7	0.5	0.6	1.2	1.9	2.5	3.2
- Nominale kortetermijnrente (3 maanden, niveau)	-0.6	-0.7	-0.6	-0.6	-0.6	-0.0	0.6	1.2	1.8
Werkgelegenheid, werkloosheid en productiviteit									
- Beroepsbevolking, definitie FPB									
. in duizendtallen	5333.2	5359.1	5379.0	5408.4	5430.2	5449.2	5463.7	5470.1	5471.4
. wijziging in duizendtallen	27.5	25.9	19.8	29.5	21.8	19.0	14.5	6.4	1.3
. wijziging in %	0.5	0.5	0.4	0.5	0.4	0.3	0.3	0.1	0.0
- Totale werkgelegenheid									
. in duizendtallen	4659.5	4724.0	4785.7	4841.7	4880.6	4913.2	4940.6	4966.3	4991.2
. wijziging in duizendtallen	58.9	64.5	61.7	56.0	38.9	32.6	27.5	25.7	25.0
. wijziging in %	1.3	1.4	1.3	1.2	0.8	0.7	0.6	0.5	0.5
- Werkgelegenheidsgraad, concept EU2020 (a)	67.7	68.5	69.7	70.4	70.8	71.2	71.6	72.0	72.4
- Werkloosheid, definitie FPB									
. in duizendtallen	596.3	557.4	515.5	489.0	471.9	458.3	445.3	426.1	402.5
. wijziging in duizendtallen	-31.5	-38.9	-41.9	-26.5	-17.1	-13.6	-13.0	-19.2	-23.6
- Werkloosheidsgraad, definitie FPB	11.2	10.4	9.6	9.0	8.7	8.4	8.2	7.8	7.4
- Productiviteit per uur (marktbedrijfstacken) (*)	-0.2	-0.0	-0.2	-0.0	0.5	0.8	0.8	0.8	0.8
Inkomens									
- Reëel uurloon (marktbedrijfstacken) (*)	-0.5	-0.1	-0.0	0.9	0.6	0.9	1.0	1.0	0.9
- Loonkosten per eenheid product (marktbedrijfstacken) (*)	0.3	1.5	1.6	2.5	1.6	1.8	2.0	2.0	2.0
- Loonquote (marktbedrijfstacken) (b)	58.8	58.9	59.3	59.9	59.9	60.1	60.4	60.7	60.9
- Rendabiliteitsgraad van de ondernemingen (c)	43.4	43.5	42.9	42.3	42.5	42.5	42.3	42.2	42.1
- Reëel beschikbaar inkomen van de particulieren (*)	1.2	1.4	1.3	2.2	1.4	1.4	1.3	1.2	1.0
- Spaarquote van de particulieren	11.3	11.5	11.7	12.9	12.9	12.8	12.7	12.6	12.4
Overheidsfinanciën									
- Financieringssaldo									
. in miljard euro	-10.3	-3.9	-3.1	-7.5	-9.8	-11.6	-11.9	-14.0	-14.6
. in % van het bbp	-2.4	-0.9	-0.7	-1.6	-2.1	-2.4	-2.4	-2.7	-2.7
waarvan (beleidsniveaus):									
. Federale overheid	-2.6	-1.3	-0.2	-1.4	-1.7	-1.9	-1.7	-1.9	-1.9
. Sociale zekerheid	-0.0	0.2	-0.1	-0.0	-0.1	-0.2	-0.4	-0.5	-0.5
. Gemeenschappen en gewesten	0.0	0.1	-0.4	-0.2	-0.4	-0.4	-0.3	-0.3	-0.2
. Lagere overheid	0.2	0.1	-0.0	0.1	0.1	0.1	0.1	0.0	-0.1
- Structureel saldo	-2.2	-1.2	-1.4	-1.8	-2.0	-2.3	-2.3	-2.6	-2.6
- Schuld									
. in % van het bbp	106.1	103.4	102.0	101.7	101.5	101.4	101.3	101.4	101.6

VOORUITZICHTEN

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Verrichtingen met het buitenland									
- Saldo van de lopende verrichtingen met het buitenland									
. in miljard euro	-1.6	3.9	-1.8	-2.4	-2.9	-3.8	-3.9	-5.7	-5.8
. in % van het bbp	-0.4	0.9	-0.4	-0.5	-0.6	-0.8	-0.8	-1.1	-1.1
Energieverbruik en broeikasgasemissies									
Energie-eindverbruik (*)	1.4	0.6	-1.0	1.7	1.2	0.2	0.1	0.0	0.1
Broeikasgasemissies (d)	115.8	114.5	112.9	111.7	111.3	111.3	111.2	113.7	113.2

(*) Groeivoeten in %

(a) Volgens concept EU2020 (bron: enquête naar de arbeidskrachten, leeftijdscategorie 20-64 jaar)

(b) Aandeel arbeidskosten incl. zelfstandigen in % van de toegevoegde waarde

(c) Bruto-exploitatietoets van de ondernemingen in % van hun toegevoegde waarde

(d) In miljoen ton CO₂-equivalenten

A. Macro-economische resultaten

Tabel A1 Internationale omgeving en financiële indicatoren
Groeivoeten - tenzij anders vermeld

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Volume buitenlandse afzetmarkten van België	1.6	4.1	3.2	2.9	3.3	3.9	3.8	3.8	3.7
Nominale effectieve wisselkoers voor België (1) (2)	1.5	1.0	1.5	-0.2	1.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Wisselkoers van de euro in dollar (aantal dollars voor 100 euro) (2)	110.6	113.0	118.1	113.0	115.6	115.6	115.6	115.6	115.6
Wereldhandelsprijzen									
Goederen excl. energie (in euro) (3)	0.3	-0.4	-3.8	1.6	1.1	2.0	2.0	2.0	2.0
Energie (Brent-olieprijs: USD per barrel)	43.8	54.3	70.9	69.0	66.9	71.3	75.9	80.9	86.2
Rentevoeten eurogebied (peil)									
Korte rente (Euribor, 3 maanden) (2)	-0.3	-0.3	-0.3	-0.3	-0.3	0.3	0.9	1.5	2.1
Lange rente (10 jaar) (2) (4)	0.7	1.0	1.1	0.8	0.9	1.5	2.1	2.7	3.3

(1) Een positief (negatief) teken wijst op een appreciatie (depreciatie)

(2) Toekomstige waarden: technische hypothese berekend op basis van termijnkoersen

(3) Gewogen gemiddelde van de goederenuitvoerprijzen (excl. energie) van onze handelspartners

(4) Gewogen gemiddelde voor de landen van het eurogebied

Tabel A2 Potentieel bbp en output gap

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Output gap (in % van het potentieel bbp)	-0.3	0.0	0.1	-0.0	-0.1	-0.0	-0.1	-0.1	-0.1
Effectieve bbp-groei	1.5	1.7	1.4	1.3	1.3	1.4	1.3	1.2	1.2
Potentiele bbp-groei	1.3	1.3	1.4	1.4	1.4	1.4	1.3	1.3	1.3
Bijdragen in procentpunt tot het potentieel bbp									
Kapitaalvoorraad	0.5	0.5	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.5
Totale factorproductiviteit	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.3	0.3	0.3	0.3
Potentiele werkgelegenheid (in uren)	0.6	0.6	0.6	0.5	0.6	0.5	0.4	0.4	0.4

Tabel A3 Bbp en belangrijkste bestedingscategorïën tegen lopende prijzen
Miljoenen euro

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Consumptieve bestedingen van de particulieren	217405	223858	230119	235730	242571	250161	258145	266253	274439
Consumptieve bestedingen van de overheid	99376	102201	105089	108334	111825	115578	119345	123473	127729
Bruto vaste kapitaalvorming	99132	103156	108324	113426	117378	121886	125316	130338	134391
a. Bedrijfsinvesteringen (1)	67699	70657	73885	77051	79440	82244	85255	88222	91085
b. Overheidsinvesteringen	9313	9771	10796	11333	12135	13006	12637	13937	14382
c. Investeringen in woongebouwen	22121	22727	23643	25042	25803	26636	27423	28179	28924
Voorraadwijziging	3093	4704	6015	5290	4902	5247	5619	6002	6411
Totaal van de nationale bestedingen	419020	433938	449566	462800	476696	492892	508445	526087	542990
Uitvoer van goederen en diensten	351287	376628	396131	414027	430770	454068	479165	506056	534338
Invoer van goederen en diensten	345647	371514	395193	413812	430928	455827	481819	510982	540357
Bruto binnenlands product	424660	439052	450505	463014	476538	491132	505791	521161	536971

(1) Inbegrepen zelfstandigen en izw's

VOORUITZICHTEN

Tabel A4 Bbp en belangrijkste bestedingscategorieën in volume
Groeivoeten

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Consumptieve bestedingen van de particulieren	1.7	1.1	1.0	0.8	1.4	1.5	1.4	1.3	1.2
Consumptieve bestedingen van de overheid	-0.2	0.6	0.8	1.0	1.2	1.2	1.2	1.2	1.3
Bruto vaste kapitaalvorming	3.8	1.8	3.0	3.3	2.0	2.2	1.1	2.3	1.4
a. Bedrijfsinvesteringen (1)	4.7	2.3	2.7	3.1	1.8	1.9	2.0	1.8	1.5
b. Overheidsinvesteringen	-2.0	2.1	7.3	3.3	5.6	5.5	-4.3	8.6	1.6
c. Investerings in woongebouwen	3.8	0.0	1.8	4.1	1.2	1.4	1.1	0.9	0.8
Voorraadwijziging (2)	0.3	-0.0	-0.3	-0.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Totaal van de nationale bestedingen	2.1	1.1	1.1	1.1	1.5	1.6	1.3	1.5	1.2
Uitvoer van goederen en diensten	7.6	5.0	3.6	2.9	2.9	3.5	3.5	3.5	3.4
Invoer van goederen en diensten	8.5	4.3	3.3	2.8	3.0	3.6	3.5	3.7	3.4
Netto-uitvoer (2)	-0.5	0.6	0.3	0.1	-0.1	-0.2	-0.0	-0.3	-0.0
Bruto binnenlands product	1.5	1.7	1.4	1.3	1.3	1.4	1.3	1.2	1.2

(1) Inbegrepen zelfstandigen en izw's

(2) Bijdrage tot de groei van het bbp

Tabel A5 Deflatoren van het bbp en de belangrijkste bestedingscategorieën
Groeivoeten

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Consumptieve bestedingen van de particulieren	1.7	1.8	1.8	1.6	1.5	1.6	1.8	1.8	1.9
Consumptieve bestedingen van de overheid	1.6	2.3	2.0	2.1	2.0	2.2	2.0	2.3	2.1
Bruto vaste kapitaalvorming	0.5	2.3	2.0	1.3	1.4	1.6	1.7	1.7	1.7
a. Bedrijfsinvesteringen (1)	0.6	2.0	1.8	1.2	1.3	1.6	1.6	1.6	1.7
b. Overheidsinvesteringen	0.5	2.8	3.0	1.6	1.4	1.5	1.5	1.5	1.5
c. Investerings in woongebouwen	0.5	2.7	2.2	1.8	1.9	1.8	1.8	1.8	1.8
Totaal van de nationale bestedingen	1.3	2.4	2.4	1.8	1.5	1.8	1.9	1.9	2.0
Uitvoer van goederen en diensten	-1.7	2.2	1.6	1.6	1.1	1.9	2.0	2.1	2.1
Invoer van goederen en diensten	-2.3	3.1	3.0	1.9	1.1	2.1	2.2	2.2	2.3
Ruilvoet	0.6	-0.9	-1.4	-0.3	0.1	-0.2	-0.2	-0.2	-0.1
Bruto binnenlands product	1.8	1.7	1.1	1.5	1.6	1.6	1.7	1.8	1.8
<i>Pro memorie:</i>									
Deflator van de totale finale vraag	-0.1	2.3	2.0	1.7	1.3	1.8	1.9	2.0	2.0
Bijdrage van:									
(a) Kosten van binnenlandse oorsprong = (a1)+(a2)+(a3)	1.0	0.9	0.6	0.8	0.8	0.9	0.9	0.9	0.9
(a1) Loonkosten per product	0.1	0.4	0.4	0.6	0.4	0.4	0.5	0.5	0.5
(a2) Netto indirecte belastingen per product	0.3	0.1	0.2	0.1	0.0	0.1	0.1	0.1	0.1
(a3) Winstmarges per product (2)	0.7	0.4	0.0	0.1	0.4	0.4	0.3	0.3	0.3
(b) Invoerkosten	-1.1	1.4	1.4	0.9	0.5	1.0	1.1	1.1	1.1

(1) Inbegrepen zelfstandigen en izw's

(2) Bruto-exploitatatieoverschot van de nationale economie en gemengd inkomen van de zelfstandigen

Tabel A6 Beschikbaar inkomen, besparingen en vorderingensaldo: ramingen tegen lopende prijzen
Miljoenen euro

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1. Bruto binnenlands inkomen tegen marktprijzen	424660	439052	450505	463014	476538	491132	505791	521161	536971
Saldo van de primaire inkomens van/naar het buitenland	422	5297	4730	4837	4888	5740	6657	7619	8632
2. Bruto nationaal inkomen	425083	444349	455235	467851	481426	496873	512447	528780	545603
Verbruik van vaste activa	80588	83127	85724	89304	93118	97283	101622	106173	110711
3. Netto nationaal inkomen	344494	361222	369511	378547	388308	399589	410825	422607	434892
Saldo van de inkomensoverdrachten van/naar het buitenland	-7626	-6484	-7479	-7475	-7611	-7813	-7878	-8352	-8373
4. Netto nationaal beschikbaar inkomen	336868	354738	362032	371072	380697	391776	402947	414256	426519
Nationale consumptie	316782	326058	335208	344064	354396	365739	377490	389726	402167
5. Netto nationale besparingen	20073	28660	26805	26989	26281	26017	25437	24509	24330
Investeringen in vaste activa	99132	103156	108324	113426	117378	121886	125316	130338	134391
Veranderingen in voorraden	3093	4704	6015	5290	4902	5247	5619	6002	6411
Saldo van de kapitaaltransacties met het buitenland	410	377	-152	-226	-183	-139	-261	-125	-130
6. Vorderingensaldo van de totale economie	-1154	4304	-1962	-2650	-3064	-3972	-4136	-5783	-5890

B. Arbeidsmarkt

Tabel B1 Situatie op de arbeidsmarkt
Duizendtallen, jaargemiddelden

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
I Totale bevolking (II+III)	11295.1	11349.2	11401.8	11453.4	11505.9	11557.0	11604.3	11648.0	11688.5
I.bis Bevolking op arbeidsleeftijd	7300.1	7312.3	7322.9	7333.3	7343.8	7353.1	7358.7	7360.5	7357.6
II. Inactieve bevolking (concept FPB)	5961.9	5990.0	6022.8	6044.9	6075.7	6107.9	6140.6	6177.9	6217.0
waarvan: werkloosheid met bedrijfstoeslag (niet werkzoekend)	88.1	76.9	65.7	50.9	40.0	30.1	23.5	19.0	16.3
III. Beroepsbevolking (concept FPB) (IV+V+VI)	5333.2	5359.1	5379.0	5408.4	5430.2	5449.2	5463.7	5470.1	5471.4
IV. Binnenlandse werkgelegenheid	4659.5	4724.0	4785.7	4841.7	4880.6	4913.2	4940.6	4966.3	4991.2
(a) Loon- en weddetrekkenden	3023.9	3074.4	3122.4	3166.1	3192.9	3215.5	3233.2	3249.2	3264.8
(b) Zelfstandigen	777.8	790.0	801.1	812.7	821.6	830.0	838.0	845.7	853.0
(c) Overheidsadministratie	857.8	859.6	862.2	862.9	866.1	867.7	869.4	871.4	873.4
V. Grensarbeid (saldo)	77.5	77.7	77.8	77.7	77.7	77.8	77.8	77.8	77.8
VI. Werkloosheid (concept FPB)	596.3	557.4	515.5	489.0	471.9	458.3	445.3	426.1	402.5
(a) Niet-werkende werkzoekenden (1)	553.5	526.3	496.0	478.6	468.2	457.4	444.4	425.2	401.6
waarvan: werkloosheid met bedrijfstoeslag	6.4	7.1	8.8	9.6	10.6	11.2	11.9	11.8	11.1
(b) Oudere niet-werkzoekende UWW's (2)	42.8	31.1	19.5	10.4	3.7	0.9	0.9	0.8	0.8
Werkloosheidsgraad (VI/III)	11.2	10.4	9.6	9.0	8.7	8.4	8.2	7.8	7.4
Activiteitsgraad (III/I.bis)	73.1	73.3	73.5	73.8	73.9	74.1	74.2	74.3	74.4
Werkgelegenheidsgraad (IV+V/I.bis)	64.9	65.7	66.4	67.1	67.5	67.9	68.2	68.5	68.9
<i>Pro memorie</i>									
Werkloosheidsgraad (Eurostatstandaard)	7.9	7.1	6.0	5.7	5.7	5.7	5.7	5.6	5.4

(1) Exclusief PWA-werkgelegenheid

(2) Stat Info definitie (op basis van betalingen)

Tabel B2 Situatie op de arbeidsmarkt - detail
Duizendtallen, jaargemiddelden

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
I. Totale bevolking (II+III)	11295.1	11349.2	11401.8	11453.4	11505.9	11557.0	11604.3	11648.0	11688.5
I.bis Bevolking op arbeidsleeftijd	7300.1	7312.3	7322.9	7333.3	7343.8	7353.1	7358.7	7360.5	7357.6
II. Inactieve bevolking (concept FPB)	5961.9	5990.0	6022.8	6044.9	6075.7	6107.9	6140.6	6177.9	6217.0
waarvan met RVA-uitkering (1):	149.1	136.8	125.7	112.1	101.0	90.5	83.5	78.7	75.7
- Vrijgestelden om sociale en familiale redenen of mantelzorg	0.7	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.9	0.9	0.9
- Vrijgestelden om reden van studies	21.3	21.8	20.8	19.9	19.7	19.6	19.5	19.5	19.5
- Volledige loopbaanonderbreking en tijdskrediet (2)	20.2	19.6	19.2	19.5	19.8	20.0	20.1	20.1	20.2
** Gewone loopbaanonderbreking (2)	4.4	3.4	2.2	2.1	2.1	2.2	2.2	2.2	2.2
** Thematische verloven	12.1	12.6	12.9	13.1	13.3	13.4	13.5	13.6	13.6
** Tijdskrediet	3.7	3.6	4.1	4.3	4.4	4.4	4.4	4.4	4.4
- Werkloosheid met bedrijfstoelag (niet werkzoekend)	88.1	76.9	65.7	50.9	40.0	30.1	23.5	19.0	16.3
- Volledig werklozen in beroepsopleiding	18.8	17.7	19.2	21.0	20.7	20.0	19.6	19.2	18.9
III. Beroepsbevolking (concept FPB) (IV+V+VI)	5333.2	5359.1	5379.0	5408.4	5430.2	5449.2	5463.7	5470.1	5471.4
IV. Binnenlandse werkgelegenheid	4659.5	4724.0	4785.7	4841.7	4880.6	4913.2	4940.6	4966.3	4991.2
waarvan met RVA-uitkering (1):	373.1	356.6	333.4	326.2	323.6	316.5	314.2	313.5	311.9
- Deelt. IGU (3) + onvrijw. deelt. met uitkering	40.2	37.8	35.8	34.1	32.8	32.2	31.8	31.7	31.6
- Activering	72.5	66.0	62.1	61.6	69.3	69.1	69.5	69.8	70.2
** Plaatselijke werkgelegenheidsagentschappen	1.0	0.8	0.7	0.5	0.4	0.3	0.3	0.2	0.2
** Plan 'activa' (4)	53.5	47.4	45.7	49.1	58.6	60.4	61.8	63.3	64.8
** Herintegratie oudere werklozen	14.7	14.6	12.6	9.1	7.4	5.8	4.9	3.9	3.0
** Doorstromingsprogramma	3.2	3.2	3.1	2.9	2.8	2.6	2.5	2.4	2.2
** Eerste werkervaring	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
- Gedeeltelijke loopbaanonderbreking en tijdskrediet (2)	260.0	252.4	235.4	230.2	221.4	215.1	212.7	211.9	210.0
** Gewone loopbaanonderbreking (2)	69.7	68.8	57.0	52.1	49.8	47.1	44.8	43.0	40.2
** Thematische verloven	64.9	69.3	71.1	73.1	74.4	75.2	75.8	76.1	76.2
** Tijdskrediet (5)	125.4	114.3	107.3	105.0	97.1	92.8	92.1	92.8	93.6
- Deelt. bruggepensioneerden	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
- Volledig werklozen tewerkgesteld in beschutte werkplaats	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
V. Grensarbeid (saldo)	77.5	77.7	77.8	77.7	77.7	77.8	77.8	77.8	77.8
VI. Werkloosheid (concept FPB)	596.3	557.4	515.5	489.0	471.9	458.3	445.3	426.1	402.5
(a) Niet-werkende werkzoekenden (6)	553.5	526.3	496.0	478.6	468.2	457.4	444.4	425.2	401.6
waarvan: werkloosheid met bedrijfstoelag	6.4	7.1	8.8	9.6	10.6	11.2	11.9	11.8	11.1
(b) Oudere niet-werkzoekende UVW's (1)	42.8	31.1	19.5	10.4	3.7	0.9	0.9	0.8	0.8
p.m. Uitkeringsgerechtigd na vrijwillig deeltijdse betrekking (1)	27.3	26.0	24.4	22.9	22.2	21.9	21.7	21.6	21.6
p.m. Tijdelijke werkloosheid (1)(7) (budgettaire eenheden)	25.7	20.8	19.2	19.7	19.5	19.0	18.5	17.8	16.9
p.m. UVW-WZ (1)(8) - jaarlijkse verandering	-22.4	-21.6	-26.2	-17.2	-7.4	-8.1	-10.4	-14.4	-17.4
p.m. Werkloosheid met bedrijfstoelag / voltijds brugpensioen (totaal)	94.5	84.1	74.5	60.6	50.6	41.4	35.4	30.8	27.4
p.m. Leefloon (of equivalent)	143.2	151.7	155.5	154.9	154.5	154.2	153.9	153.4	153.2

(1) Stat Info definities (op basis van betalingen)

(2) Exclusief Vlaams zorgkrediet

(3) Deeltijdse werknemers met behoud van rechten die al dan niet een inkomensgarantieuitkering (IGU) genieten

(4) Inclusief SINE, startbonus en stagebonus

(5) Inclusief crisistijdskrediet

(6) Exclusief PWA-werkgelegenheid

(7) Inclusief crisisschorsing bedienden

(8) Inclusief PWA-vrijgestelden

Tabel B3 Loonmassa in de marktsector: evolutie en determinanten
Groeivoeten, tenzij anders vermeld

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Loontrekkenden in de marktsector									
Loonkosten per werkelijk arbeidsuur	-0.2	1.4	1.2	2.5	2.1	2.5	2.8	2.8	2.8
<i>p.m. idem, na aftrek van loonsubsidies (1)</i>	-0.2	1.7	1.0	2.2	1.8	2.5	2.8	2.8	2.8
Loonkosten per persoon	0.1	1.7	1.7	2.6	2.2	2.5	2.8	2.8	2.8
Brutoloon per werkelijk arbeidsuur	1.3	1.7	1.9	2.6	2.1	2.6	2.9	2.9	2.8
Brutoloon per persoon	1.6	2.1	2.4	2.7	2.2	2.6	2.8	2.8	2.8
Indexering	0.5	1.5	1.6	2.0	1.5	1.6	1.8	1.8	1.9
Brutoloon per werkelijk arbeidsuur voor indexering	0.8	0.2	0.3	0.5	0.6	0.9	1.1	1.0	0.9
Brutoloon per persoon voor indexering	1.1	0.5	0.7	0.6	0.6	0.9	1.0	1.0	0.9
Werkgelegenheid loontrekkenden (in aantal uren)	1.7	2.0	2.0	1.5	0.9	0.7	0.5	0.4	0.4
Werkgelegenheid loontrekkenden (in aantal personen)	1.3	1.7	1.6	1.4	0.8	0.7	0.5	0.5	0.5
Loonmassa inclusief werkgeversbijdragen (2)	1.5	3.4	3.2	4.0	3.0	3.3	3.3	3.3	3.2
Loonmassa exclusief werkgeversbijdragen	3.0	3.8	4.0	4.1	3.0	3.3	3.4	3.3	3.3
Impliciete bijdragevoeten (in % van brutoloonmassa)									
Werkgeversbijdragen (sensu lato) (2)	33.4	32.9	31.9	31.8	31.8	31.8	31.7	31.7	31.6
Werkgeversbijdragen (sensu stricto) (3)	23.4	23.0	22.3	22.3	22.4	22.5	22.5	22.5	22.6
Werknemersbijdragen (4)	10.4	10.5	10.6	10.6	10.7	10.6	10.6	10.7	10.7
Impliciete nettobijdragevoet (in % van brutoloonmassa) (5)	26.6	26.5	25.4	25.0	24.6	24.6	24.5	24.5	24.5
Inflatie en indexering									
Inflatie: nationaal indexcijfer der consumptieprijzen	2.0	2.1	2.1	1.7	1.5	1.6	1.8	1.8	1.9
Inflatie: gezondheidsindex	2.1	1.8	1.8	1.7	1.6	1.7	1.8	1.8	1.9
Indexering lonen en wedden overheidssector	1.0	2.0	1.5	1.5	2.0	1.5	1.8	2.0	1.8
Indexering sociale prestaties	1.2	2.0	1.5	1.5	1.8	1.7	1.8	2.0	1.8
Marktsector (loontrekkenden en zelfstandigen)									
Toegevoegde waarde in volume	1.3	1.8	1.7	1.5	1.5	1.6	1.4	1.4	1.3
Arbeidsvolume (in aantal uren)	1.5	1.8	1.7	1.4	0.9	0.8	0.6	0.5	0.5
Productiviteit per werkelijke arbeidsuur	-0.2	0.0	-0.0	0.1	0.6	0.8	0.8	0.8	0.8

(1) Volgens de methodologie van de nationale rekeningen, ESR 2010, moeten de loonsubsidies geregistreerd worden als een subsidie en niet als een rechtstreekse vermindering van de lasten op arbeid. Bij de definitie van de loonkosten worden zij dus niet in rekening gebracht. De loonsubsidies zijn van allerlei aard en worden door verschillende entiteiten van de overheid gefinancierd ((a) federale en gewestelijke doelgroepgerichte werkgeversbijdrageverminderingen; (b) via de sociale zekerheid: Sociale Maribel, gesubsidieerde contractuelen ziekenhuizen, alternatieve financiering van de lastenverlagingen voor de non-profit, activering van werkloosheidsvergoedingen, dienstencheques; (c) via de federale fiscaliteit: nacht- en ploegenarbeid, overuren, algemene subsidie, onderzoekers, koopvaardij, zeevisserij, zeesleepvaart, baggeraars, sportlui; (d) via de Gemeenschappen en Gewesten: maatwerkbedrijven, oudere werklozen (Vlaams Gewest), Prime à l'emploi (Waals Gewest)).

(2) Inclusief fictieve, extra-legale en werkgeversbijdragen ontvangen door de federale overheid

(3) Werkgeversbijdragen ontvangen door de sociale zekerheid, vóór aftrek van de doelgroepgerichte werkgeversbijdrageverminderingen

(4) Exclusief vrijwillige werknemersbijdragen

(5) Werkgeversbijdragen sensu lato verminderd met doelgroepgerichte bijdrageverminderingen en andere loonsubsidies.

Tabel B4 Arbeidslastenverlaging voor de marktbedrijfstakken
Miljoenen euro

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1. Patronale bijdrageverminderingen (ex ante)	7272	8172	9326	9513	9704	9936	10162	10379	10596
- Algemene verminderingen en diverse	6108	6927	8028	8234	8406	8619	8825	9041	9245
p.m. waarvan via faciale voet (a)	1480	2069	6511	6630	6848	7065	7276	7480	7687
p.m. waarvan niet in de marge voor brutoloonstijgingen (b)	1176	1806	2676	2825	2815	2975	3137	3298	3460
- Loonsubsidies doelgroep federaal	309	378	448	477	511	515	521	526	531
- Loonsubsidies doelgroep overgedragen aan de Gewesten (c)	854	867	850	802	786	802	816	813	820
p.m. Niet inbegrepen "Gesubsidieerde contractuelen RSZ", "Huisbedienden", "Podiumkunstenaars", "Onthaalouders"	295	292	285	287	289	292	296	299	304
2. Loonsubsidies andere dan doelgroepverminderingen (ex post)	6507	6362	6721	7311	7933	8165	8411	8661	8913
2a. via sociale zekerheid	1229	1267	1360	1440	1528	1562	1594	1628	1662
- Sociale maribel	1034	1070	1139	1211	1293	1319	1344	1368	1394
- Sociale maribel - alternatieve financiering	99	103	108	114	118	124	130	136	142
- Activering van werkloosheidsuitkeringen	-17	-17	-0	0	-0	-0	0	-0	-0
- Dienstencheques	0	-0	0	-0	-0	-0	0	-0	-0
- Gesubsidieerde contractuelen ziekenhuizen	113	111	113	115	117	119	121	123	126
2b. via federale fiscaliteit	2812	2634	2816	3219	3637	3742	3849	3956	4064
- Nacht- en ploegenwerksubsidie (d)	1425	1436	1529	1881	2243	2306	2368	2431	2494
- Overuren	148	155	166	172	176	180	185	190	196
- Onderzoek en ontwikkeling (ondernemingen) (e)	694	682	740	768	808	831	855	879	904
- Algemene subsidie	390	194	205	214	220	228	235	243	251
- Sectorspecifieke subsidies (f)	155	167	176	185	191	197	205	212	219
2c. via gewesten	2465	2461	2545	2653	2767	2861	2968	3077	3187
- Indienstneming oudere werklozen (Vlaams Gewest)	32	24	9	0	0	0	0	0	0
- Prime à l'emploi (Waals Gewest)	14	14	10	3	0	0	0	0	0
- Beschutte werkplaatsen	425	446	472	489	500	511	521	532	542
- Activering van werkloosheidsuitkeringen	253	228	214	229	271	282	301	322	344
- Dienstencheques	1742	1749	1840	1931	1996	2068	2146	2223	2301
3. Niet-doorstorting persoonlijke bijdragen (g)	7	6	7	7	7	7	8	7	7
p.m. Overgedragen aan de Gewesten	7	6	7	7	7	7	8	7	7
Totaal ten gunste van werkgevers (1+2+3)	13785	14540	16054	16831	17643	18108	18581	19048	19516
p.m. Overgedragen aan de Gewesten	2856	2850	2911	2970	3061	3159	3270	3366	3473
4. Persoonlijke bijdrageverminderingen	979	1119	1118	1125	1084	1026	971	941	907

(a) Verlagingen van de faciale voeten in 2016 en 2018 in het kader van de taxshift

(b) Algemene verminderingen die niet in aanmerking komen voor de berekening van de maximale marge voor brutoloonstijgingen krachtens de wet van 2017

(c) Exclusief gesubsidieerde contractuelen, huisbedienden, podiumkunstenaars, onthaalouders.

(d) Inclusief de specifieke subsidies ten gunste van de bouwsector

(e) 'Partnerships met universiteiten' en 'jonge innoverende ondernemingen'.

(f) Maatregelen 'Koopvaardij', 'Baggeraars', 'Zeesleepvaart', 'Zeevisserij', 'Sportlui'.

(g) Maatregelen 'Baggeraars' en 'Koopvaardij'.

C. Rekeningen van de institutionele sectoren (buiten overheidsfinanciën)

Tabel C1 Rekening van de particulieren (1)
Miljoenen euro

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
I. Lopende transacties									
a. Middelen	362695	373636	384217	396609	408472	421269	435248	449878	464637
1. Netto-exploitatieoverschot	6954	7164	7136	7199	7261	7406	7522	7633	7754
2. Netto gemengd inkomen	24509	25169	25860	26507	27183	27931	28668	29422	30197
3. Beloning van werknemers	216157	223285	229990	238121	245256	252652	260705	269085	277552
Brutolonen	158768	164328	170122	176228	181458	186931	192778	198807	204861
Werkelijke sociale premies ten laste van werkgevers	43314	44474	45141	46817	48346	50245	52035	53892	55796
Toegerekende sociale premies ten laste van werkgevers	14075	14483	14727	15077	15452	15476	15893	16386	16895
4. Netto-inkomen uit vermogen	26780	27710	28568	28784	29336	30439	31746	33147	34606
Ontvangen rente	2254	1796	2649	2804	2912	3850	5246	6714	8302
Betaalde rente (-)	1699	1339	1475	1668	1836	2545	3672	4901	6252
Winstuitkeringen	15897	16836	16958	17188	17619	18216	18778	19318	19884
Overige	10328	10417	10437	10460	10640	10918	11394	12016	12672
5. Sociale uitkeringen	84107	86596	89357	92528	95887	99218	102899	106813	110674
6. Overige netto-inkomenoverdrachten	1509	1219	761	880	994	1116	1246	1383	1525
7. Mutaties in voorzieningen pensioenverzekering	2679	2493	2546	2589	2556	2508	2461	2395	2329
b. Bestedingen	353935	364241	374022	382632	394252	406953	420800	435315	450362
1. Belastingen op inkomen en vermogen	53052	54814	56474	56580	58462	60879	63615	66667	70098
2. Sociale premies, waarvan:	83477	85569	87430	90322	93219	95913	99041	102395	105825
Werkelijke sociale premies	69402	71087	72703	75245	77767	80437	83148	86009	88930
Toegerekende sociale premies	14075	14483	14727	15077	15452	15476	15893	16386	16895
3. Consumptieve bestedingen	217405	223858	230119	235730	242571	250161	258145	266253	274439
c. Nettobesparingen	8760	9396	10195	13977	14220	14317	14448	14563	14274
II. Kapitaaltransacties									
a. Middelen	483	501	533	608	638	685	734	779	823
b. Bestedingen	8802	8893	9524	10587	10629	10811	11035	11248	11436
1. Bruto vaste kapitaalvorming	24819	25568	26598	28171	29028	29965	30850	31700	32539
2. Afschrijvingen (-)	18938	19602	20210	20878	21597	22327	23066	23822	24594
3. Vermogensheffingen	3346	3618	3776	3924	3828	3801	3876	3994	4115
4. Veranderingen in voorraden en saldo aan- en verkopen van kostbaarheden	114	7	12	12	13	13	13	13	14
5. Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	-593	-763	-709	-709	-709	-709	-709	-709	-709
6. Overige te betalen kapitaaloverdrachten	54	64	56	66	67	68	69	71	72
III. Vorderingenoverschot (+) of tekort (-)	442	1004	1204	3998	4229	4191	4147	4094	3662

(1) Huishoudens (inbegrepen zelfstandigen) en izw's ten behoeve van huishoudens

Tabel C2 Reëel beschikbaar inkomen van de particulieren (1)
Groeivoeten

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Primair bruto-inkomen	-0.4	1.4	1.1	1.5	1.3	1.4	1.4	1.4	1.3
a. Lonen, waarvan:	-0.0	1.4	1.2	1.9	1.5	1.4	1.4	1.4	1.2
Ondernemingen	-0.2	1.5	1.5	2.3	1.5	1.6	1.5	1.4	1.3
Overheid	0.6	1.3	0.5	0.5	1.5	0.7	1.0	1.2	1.0
Grensarbeiders	1.0	0.9	1.1	1.1	0.7	0.9	1.0	1.0	0.9
b. Bruto-exploitatatieoverschot en gemengd inkomen	-0.5	1.2	0.7	0.9	1.1	1.2	1.0	0.9	0.8
Bruto-exploitatatieoverschot van particulieren	-0.2	1.9	0.3	1.0	1.3	1.4	1.1	1.0	1.0
Gemengd inkomen	-0.8	0.6	1.0	0.8	1.0	1.1	0.8	0.8	0.7
c. Netto-inkomen uit vermogen, waarvan:	-3.5	1.6	1.3	-0.9	0.4	2.1	2.5	2.5	2.5
Ontvangen rente	-28.6	-21.8	44.9	4.2	2.3	30.1	33.9	25.7	21.3
Betaalde rente (-)	-26.6	-22.6	8.2	11.3	8.4	36.4	41.8	31.1	25.2
Winstuitkeringen	0.4	4.0	-1.0	-0.3	1.0	1.7	1.3	1.0	1.0
Secundaire inkomensverdeling									
a. Overdrachten aan particulieren, waarvan:	1.2	0.7	0.9	2.0	2.2	1.9	2.0	2.0	1.8
Sociale uitkeringen	1.0	1.1	1.4	1.9	2.1	1.8	1.9	2.0	1.7
b. Socialezekerheidspremies (-)	-2.1	0.6	0.4	1.6	1.7	1.2	1.5	1.5	1.4
Werkelijke sociale premies	-2.4	0.6	0.5	1.8	1.8	1.7	1.5	1.6	1.4
Toegerekende sociale premies	-0.9	0.9	0.0	0.8	1.1	-1.5	1.0	1.4	1.3
c. Belastingen op inkomen en vermogen (-)	-2.4	1.5	1.3	-1.4	1.8	2.5	2.7	2.9	3.2
Bruto beschikbaar inkomen van de particulieren	1.2	1.4	1.3	2.2	1.4	1.4	1.3	1.2	1.0

(1) Huishoudens (inbegrepen zelfstandigen) en izw's ten behoeve van huishoudens

Tabel C3 Rekening van de ondernemingen
Miljoenen euro

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
I. Lopende transacties									
a. Middelen	50130	55223	52899	51561	51961	52985	53546	54165	55536
1. Netto-exploitatieoverschot	60179	62663	62225	61302	62506	63450	63854	64134	64795
2. Sociale premies	14075	14188	14444	14861	15215	15603	16020	16451	16898
Werkelijke premies ten laste van de werkgevers	8042	8352	8597	8876	9100	9333	9578	9827	10083
Premies ten laste van de werknemers	2264	2089	2185	2271	2363	2465	2571	2684	2801
Toegerekende sociale premies	3769	3746	3661	3714	3752	3804	3871	3940	4014
3. Netto-inkomen uit vermogen	-22955	-20467	-22930	-23659	-24878	-25468	-25861	-25946	-25676
4. Overige netto-inkomenoverdrachten	-1169	-1161	-839	-942	-883	-600	-467	-474	-481
b. Bestedingen	29158	32513	34506	32466	32324	32581	32885	33202	33691
1. Belastingen op inkomen en vermogen	15064	18400	20062	17605	17108	16978	16864	16750	16792
2. Sociale uitkeringen	11415	11620	11898	12273	12660	13095	13560	14057	14570
Particuliere sociale verzekering met fondsvorming	7647	7874	8236	8559	8907	9290	9688	10116	10555
Rechtstreekse uitkeringen sociale verzekering door werkgevers	3769	3746	3662	3714	3752	3805	3872	3941	4015
3. Mutaties in voorzieningen pensioenverzekering	2679	2493	2546	2589	2556	2508	2461	2395	2329
c. Nettobesparingen	20972	22710	18393	19095	19637	20403	20662	20963	21845
II. Kapitaaltransacties									
a. Middelen	3723	3410	3227	3225	3317	3460	3512	3419	3395
b. Bestedingen	15971	18946	21734	21440	20474	20403	20511	20305	20174
1. Bruto vaste kapitaalvorming	65000	67817	70930	73922	76215	78915	81828	84700	87470
2. Afschrijvingen (-)	52374	54018	55798	58520	61386	64505	67703	71172	74485
3. Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	-273	-6	356	504	496	496	513	518	518
4. Veranderingen in voorraden	3039	4771	6023	5348	4961	5307	5680	6064	6474
5. Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden	0	4	4	4	4	4	4	4	4
6. Te betalen kapitaaloverdrachten	577	378	219	183	185	186	188	190	192
III. Vorderingenoverschot (+) of tekort (-)	8725	7174	-114	879	2479	3460	3663	4077	5066

Tabel C4 Verrichtingen met het buitenland
Miljoenen euro

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
I. Lopende verrichtingen									
a. Bestedingen	364891	384919	410512	429429	446947	471554	497087	526161	554947
1. Invoer van goederen en diensten	345647	371514	395193	413812	430928	455827	481819	510982	540357
2. Beloning van werknemers	3024	3045	3114	3254	3346	3447	3556	3665	3773
3. Indirecte belastingen (op productie en invoer)	1862	1882	2024	2127	2211	2318	2428	2546	2669
4. Netto-inkomen uit vermogen (-)	-4437	317	-284	-253	-263	523	1354	2236	3169
5. Overige netto-inkomensoverdrachten	6252	5042	6038	5992	6097	6260	6280	6707	6682
6. Sociale premies	2544	2573	2641	2730	2795	2872	2956	3041	3128
7. Sociale uitkeringen, exclusief overdrachten in natura	1126	1180	1218	1261	1307	1352	1402	1455	1508
b. Middelen	363327	388846	408702	427005	444066	467722	493211	520502	549187
1. Uitvoer van goederen en diensten	351287	376628	396131	414027	430770	454068	479165	506056	534338
2. Beloning van werknemers	9087	9276	9522	9840	10078	10353	10656	10964	11275
3. Subsidies	658	630	630	630	630	630	630	630	630
4. Belastingen op inkomen en vermogen	588	522	581	597	615	634	653	673	694
5. Sociale premies	875	900	920	962	989	1019	1051	1083	1115
6. Sociale uitkeringen, exclusief overdrachten in natura	832	888	917	949	984	1018	1056	1096	1136
c. Saldo van lopende verrichtingen	-1564	3927	-1810	-2424	-2881	-3832	-3876	-5659	-5760
II. Kapitaalverrichtingen	410	377	-152	-226	-183	-139	-261	-125	-130
1. Netto-kapitaaloverdrachten	-411	-205	-270	-344	-301	-257	-379	-243	-248
2. Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa (-)	-821	-582	-118	-118	-118	-118	-118	-118	-118
III. Vorderingenoverschot (+) of tekort (-) van de nationale economie	-1154	4304	-1962	-2650	-3064	-3972	-4136	-5783	-5890

Tabel C5 Verdeling van het nationaal inkomen
Miljoenen euro

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Particulieren									
1. Bruto primair inkomen	293338	302929	311763	321490	330632	340754	351708	363108	374703
. lonen en salarissen	216157	223285	229990	238121	245256	252652	260705	269085	277552
. bruto-exploitatieoverschot en gemengd inkomen	50402	51934	53205	54585	56040	57663	59256	60876	62545
. netto inkomens uit vermogen	26780	27710	28568	28784	29336	30439	31746	33147	34606
2. Netto lopende overdrachten	-50914	-52568	-53786	-53494	-54801	-56457	-58510	-60865	-63724
. sociale uitkeringen min sociale premies	630	1027	1927	2206	2667	3305	3859	4418	4849
. belastingen op inkomen	-53052	-54814	-56474	-56580	-58462	-60879	-63615	-66667	-70098
. overige overdrachten	1509	1219	761	880	994	1116	1246	1383	1525
3. Bruto beschikbaar inkomen	242425	250361	257978	267996	275831	284296	293198	302243	310979
Vennootschappen									
1. Bruto primair inkomen	89598	96215	95093	96163	99015	102487	105696	109360	113603
. bruto-exploitatieoverschot	112553	116682	118023	119822	123893	127955	131557	135306	139279
. netto inkomens uit vermogen	-22955	-20467	-22930	-23659	-24878	-25468	-25861	-25946	-25676
2. Netto lopende overdrachten	-13573	-16993	-18356	-15959	-15436	-15070	-14871	-14829	-14944
3. Bruto beschikbaar inkomen	76025	79222	76737	80204	83579	87417	90825	94531	98659
Overheid									
1. Bruto primair inkomen	42146	45205	48378	50198	51779	53632	55043	56312	57297
. bruto-exploitatieoverschot	9324	9540	9744	9933	10164	10480	10883	11209	11663
. netto indirecte belastingen	41084	42591	44557	45643	46336	47600	48692	50068	51395
. netto inkomens uit vermogen	-8262	-6926	-5923	-5378	-4721	-4448	-4531	-4965	-5761
2. Netto lopende overdrachten	56860	63076	64663	61978	62625	63714	65503	67343	70295
3. Bruto beschikbaar inkomen	99007	108282	113041	112176	114405	117346	120547	123655	127593
Buitenland									
1. Bruto beschikbaar inkomen	7626	6484	7479	7475	7611	7813	7878	8352	8373
Bruto nationaal inkomen	425083	444349	455235	467851	481426	496873	512447	528780	545603

Tabel C6 Evenwicht tussen besparingen en investeringen
Miljoenen euro

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1. Middelen	101072	112173	112380	116070	119220	123164	126802	130560	134914
a. Bruto besparingen	100675	111806	112548	116312	119419	123320	127080	130703	135062
1. Vennootschappen	73346	76728	74191	77615	81023	84909	88365	92136	96330
2. Gezinnen	27452	28690	30090	34533	35488	36306	37166	38027	38499
3. Overheid	-370	6081	7952	3843	2579	1768	1202	182	-136
4. Izw's	247	307	315	322	329	337	348	358	369
b. Nettokapitaaloverdrachten	397	366	-168	-243	-200	-156	-278	-142	-148
2. Bestedingen	102225	107860	114338	118716	122280	127132	130935	136340	140801
a. Bruto kapitaalvorming	102225	107860	114338	118716	122280	127132	130935	136340	140801
1. Vennootschappen	68039	72588	76953	79269	81176	84221	87508	90765	93944
2. Gezinnen	24440	25047	26055	27597	28436	29354	30221	31054	31875
3. Overheid	9265	9705	10788	11276	12076	12946	12576	13875	14319
4. Izw's	481	521	542	574	592	611	629	646	663
3. Vorderingsaldo	-1153	4312	-1959	-2646	-3060	-3968	-4133	-5780	-5887

D. Overheidsfinanciën

Tabel D1 Rekening van de overheid
Miljoenen euro

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1. Ontvangsten	214928	225112	233086	236049	241860	248047	255363	263656	272496
A. Fiscale en parafiscale ontvangsten	185508	194307	201236	202948	207909	214143	220668	227964	235821
1. Fiscale ontvangsten	127450	134682	140384	139965	142760	146705	150921	155772	161134
a. Directe belastingen	68753	73784	77162	74827	76233	78540	81182	84142	87637
- Huishoudens	52617	54364	56009	56102	57970	60373	63093	66130	69545
- Vennootschappen	15064	18400	20062	17605	17108	16978	16864	16750	16792
- Andere sectoren	1073	1020	1091	1121	1154	1189	1225	1262	1300
b. Indirecte belastingen	55350	57281	59446	61214	62699	64364	65863	67636	69382
c. Kapitaalbelastingen	3346	3618	3776	3924	3828	3801	3876	3994	4115
2. Werkelijke sociale premies	58059	59624	60852	62983	65150	67438	69747	72192	74687
B. Overige ontvangsten afkomstig van andere sectoren	19354	20346	20960	21908	22413	22388	22821	23385	23924
1. Inkomen uit vermogen	3814	3945	4257	4417	4518	4575	4608	4607	4548
2. Inkomensoverdrachten	2576	2802	2858	3089	3060	2817	2727	2777	2830
3. Kapitaaloverdrachten	625	457	286	274	277	281	285	289	294
4. Lopende verkopen van geproduceerde goederen en diensten	12340	13143	13560	14129	14558	14715	15202	15712	16252
C. Ontvangen subsidies	529	535	634	641	651	662	674	686	699
D. Toegerekende sociale premies	9536	9924	10257	10551	10886	10854	11200	11621	12052
2. Uitgaven	225249	228986	236139	243576	251632	259670	267309	277611	287114
A. Primaire uitgaven	213173	218115	225959	233782	242393	250647	258170	268039	276806
a. Lopende uitgaven	199251	204086	210893	218215	225938	233174	240861	249619	257914
1. Beloning van werknemers	52337	53971	55209	56417	58131	59486	61119	62978	64798
2. Intermediair verbruik en betaalde belastingen	16896	17582	18369	18969	19498	20074	20601	21135	21702
3. Subsidies	14266	14690	14889	15571	16363	16765	17171	17568	17987
4. Sociale uitkeringen	106584	109941	113609	118238	122677	127256	132186	137544	142872
- In geld	72847	75109	77603	80408	83388	86293	89518	92944	96301
- In natura door marktproducenten	33738	34832	36006	37830	39289	40963	42668	44600	46570
5. Overdrachten aan huishoudens en IZW's	3431	3416	3451	3650	3706	3771	3845	3924	4005
6. Overdrachten aan vennootschappen	226	220	225	226	228	229	231	233	235
7. Bni- en btw-bijdrage aan de EU	4086	2988	3845	3860	4031	4267	4358	4861	4913
8. Overige overdrachten aan het buitenland	1425	1278	1297	1283	1303	1326	1350	1376	1404
b. Kapitaaluitgaven	13922	14029	15066	15567	16455	17473	17309	18420	18891
1. Bruto-investeringen in vaste activa	9313	9771	10796	11333	12135	13006	12637	13937	14382
2. Andere netto-aankopen van niet-financiële activa	-2	128	230	32	39	38	20	14	13
3. Overdrachten aan huishoudens en IZW's	436	482	513	589	619	666	714	760	804
4. Overdrachten aan vennootschappen	3604	3349	3140	3150	3236	3382	3432	3340	3316
5. Overdrachten aan het buitenland	571	300	388	463	427	381	505	369	376
B. Rentelasten	12075	10870	10180	9794	9239	9023	9139	9572	10309
3. Vorderingsaldo	-10321	-3874	-3052	-7527	-9772	-11623	-11946	-13955	-14619
Brutobesparingen	-370	6081	7952	3843	2579	1768	1202	182	-136
4. Primair saldo	1755	6997	7127	2267	-533	-2600	-2807	-4383	-4310
p.m. Consumptieve bestedingen	99376	102201	105089	108334	111825	115578	119345	123473	127729

Tabel D1bis Rekening van de overheid
In procent van het bbp

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1. Ontvangsten	50.6	51.3	51.7	51.0	50.8	50.5	50.5	50.6	50.7
A. Fiscale en parafiscale ontvangsten	43.7	44.3	44.7	43.8	43.6	43.6	43.6	43.7	43.9
1. Fiscale ontvangsten	30.0	30.7	31.2	30.2	30.0	29.9	29.8	29.9	30.0
a. Directe belastingen	16.2	16.8	17.1	16.2	16.0	16.0	16.1	16.1	16.3
- Huishoudens	12.4	12.4	12.4	12.1	12.2	12.3	12.5	12.7	13.0
- Vennootschappen	3.5	4.2	4.5	3.8	3.6	3.5	3.3	3.2	3.1
- Andere sectoren	0.3	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
b. Indirecte belastingen	13.0	13.0	13.2	13.2	13.2	13.1	13.0	13.0	12.9
c. Kapitaalbelastingen	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8
2. Werkelijke sociale premies	13.7	13.6	13.5	13.6	13.7	13.7	13.8	13.9	13.9
B. Overige ontvangsten afkomstig van andere sectoren	4.6	4.6	4.7	4.7	4.7	4.6	4.5	4.5	4.5
1. Inkomen uit vermogen	0.9	0.9	0.9	1.0	0.9	0.9	0.9	0.9	0.8
2. Inkomensoverdrachten	0.6	0.6	0.6	0.7	0.6	0.6	0.5	0.5	0.5
3. Kapitaaloverdrachten	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
4. Lopende verkopen van geproduceerde goederen en diensten	2.9	3.0	3.0	3.1	3.1	3.0	3.0	3.0	3.0
C. Ontvangen subsidies	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
D. Toegerekende sociale premies	2.2	2.3	2.3	2.3	2.3	2.2	2.2	2.2	2.2
2. Uitgaven	53.0	52.2	52.4	52.6	52.8	52.9	52.8	53.3	53.5
A. Primaire uitgaven	50.2	49.7	50.2	50.5	50.9	51.0	51.0	51.4	51.5
a. Lopende uitgaven	46.9	46.5	46.8	47.1	47.4	47.5	47.6	47.9	48.0
1. Beloning van werknemers	12.3	12.3	12.3	12.2	12.2	12.1	12.1	12.1	12.1
2. Intermediair verbruik en betaalde belastingen	4.0	4.0	4.1	4.1	4.1	4.1	4.1	4.1	4.0
3. Subsidies	3.4	3.3	3.3	3.4	3.4	3.4	3.4	3.4	3.3
4. Sociale uitkeringen	25.1	25.0	25.2	25.5	25.7	25.9	26.1	26.4	26.6
- In geld	17.2	17.1	17.2	17.4	17.5	17.6	17.7	17.8	17.9
- In natura door marktproducenten	7.9	7.9	8.0	8.2	8.2	8.3	8.4	8.6	8.7
5. Overdrachten aan huishoudens en IZW's	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.7
6. Overdrachten aan vennootschappen	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
7. Bni- en btw-bijdrage aan de EU	1.0	0.7	0.9	0.8	0.8	0.9	0.9	0.9	0.9
8. Overige overdrachten aan het buitenland	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
b. Kapitaaluitgaven	3.3	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6	3.4	3.5	3.5
1. Bruto-investeringen in vaste activa	2.2	2.2	2.4	2.4	2.5	2.6	2.5	2.7	2.7
2. Andere netto-aankopen van niet-financiële activa	-0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
3. Overdrachten aan huishoudens en IZW's	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
4. Overdrachten aan vennootschappen	0.8	0.8	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.6	0.6
5. Overdrachten aan het buitenland	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
B. Rentelasten	2.8	2.5	2.3	2.1	1.9	1.8	1.8	1.8	1.9
3. Vorderingsaldo	-2.4	-0.9	-0.7	-1.6	-2.1	-2.4	-2.4	-2.7	-2.7
Brutobesparingen	-0.1	1.4	1.8	0.8	0.5	0.4	0.2	0.0	-0.0
4. Primair saldo	0.4	1.6	1.6	0.5	-0.1	-0.5	-0.6	-0.8	-0.8
p.m. Consumptieve bestedingen	23.4	23.3	23.3	23.4	23.5	23.5	23.6	23.7	23.8

Tabel D2 Rekening van de federale overheid
Miljoenen euro

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1. Ontvangsten	105307	111439	119279	116886	119181	121966	125185	129114	133479
A. Fiscale en parafiscale ontvangsten	94863	100758	106699	105422	107423	110415	113418	116955	120921
1. Fiscale ontvangsten	94793	100691	106633	105357	107356	110348	113349	116885	120850
a. Directe belastingen	52451	57102	61061	58489	59498	61249	63134	65283	67929
- Huishoudens	36637	37972	40211	40068	41551	43408	45383	47621	50199
- Vennootschappen	14741	18110	19759	17300	16793	16652	16526	16400	16430
- Andere sectoren	1073	1020	1091	1121	1154	1189	1225	1262	1300
b. Indirecte belastingen	41927	43102	45049	46297	47416	48716	49821	51197	52502
c. Kapitaalbelastingen	415	487	523	571	442	382	394	406	418
2. Werkelijke sociale premies	71	67	66	65	66	67	69	70	71
B. Overige ontvangsten afkomstig van andere sectoren	5403	5445	5495	5806	5853	5397	5387	5522	5662
1. Inkomen uit vermogen	1711	1838	1993	2001	2034	2082	2131	2181	2233
2. Inkomensoverdrachten	1040	1079	1211	1393	1342	1068	945	962	980
3. Kapitaaloverdrachten	445	278	62	57	58	59	60	61	62
4. Lopende verkopen van geproduceerde goederen en diensten	2207	2252	2230	2355	2419	2188	2251	2317	2387
C. Toegerekende sociale premies	2420	2493	2582	2670	2791	2910	3017	3139	3263
D. Overdrachten afkomstig van andere overheden	2621	2742	4503	2988	3115	3244	3363	3497	3633
1. Van de wettelijke-sociale-verzekeringsinstellingen	2610	2730	2861	2976	3103	3232	3350	3485	3620
2. Van de gemeenschappen en gewesten	10	9	1637	12	12	12	12	12	13
3. Van de lagere overheid	1	3	5	0	0	0	0	0	0
Waarvan kapitaaloverdrachten	0	0	1627	0	0	0	0	0	0
2. Uitgaven	116312	117088	120077	123566	127445	131178	133987	139220	143861
A. Primaire uitgaven	105738	107542	111203	115029	119355	123186	125826	130625	134564
a. Finale lopende uitgaven	28705	27557	29206	29982	31330	32338	33109	34357	35167
1. Beloning van werknemers	9311	9450	9480	9548	9811	10032	10286	10576	10865
2. Intermediair verbruik en betaalde belastingen	3139	3083	3180	3203	3331	3469	3530	3593	3660
3. Subsidies	4685	4518	4851	5242	5727	5888	6032	6179	6329
4. Sociale uitkeringen	5440	5659	5927	6150	6423	6641	6825	7031	7243
- In geld	5006	5245	5475	5675	5932	6133	6305	6498	6697
- In natura door marktproducenten	434	414	451	475	491	509	520	533	545
5. Overdrachten aan huishoudens en IZW's	728	688	742	810	820	834	850	867	883
6. Overdrachten aan vennootschappen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7. Bni- en btw-bijdrage aan de EU	4086	2988	3845	3860	4031	4267	4358	4861	4913
8. Overige overdrachten aan het buitenland	1315	1171	1182	1169	1187	1206	1228	1250	1274
b. Finale kapitaaluitgaven	3350	3020	2891	3098	3375	3894	3497	4219	3901
1. Bruto-investeringen in vaste activa	953	990	1019	1232	1413	1849	1485	2256	1939
2. Andere netto-aankopen van niet-financiële activa	37	-0	27	12	12	12	12	12	12
3. Overdrachten aan huishoudens en IZW's	97	35	28	35	36	36	37	38	38
4. Overdrachten aan vennootschappen	1718	1728	1535	1572	1662	1742	1702	1649	1642
5. Overdrachten aan het buitenland	544	268	282	247	251	255	259	264	269
c. Overdrachten aan andere overheden	73683	76965	79106	81948	84650	86954	89221	92049	95496
1. Overdrachten van fiscale ontvangsten	39557	44015	46268	48056	49954	51883	53247	55149	57607
2. Overige inkomensoverdrachten	34025	32881	32705	33799	34601	34974	35876	36800	37786
3. Kapitaaloverdrachten	101	69	133	94	95	96	98	100	102
B. Rentelasten	10574	9546	8874	8538	8090	7992	8161	8595	9298
3. Vorderingsaldo	-11005	-5649	-798	-6681	-8264	-9212	-8802	-10106	-10382
Brutobesparingen	-8414	-3324	15	-4117	-5294	-5662	-5661	-6253	-6860
4. Primair saldo	-430	3897	8076	1857	-174	-1220	-641	-1511	-1085
p.m. Consumptieve bestedingen	11825	11864	12069	12054	12422	13080	13451	13794	14245

Tabel D3 Rekening van de gemeenschappen en gewesten
Miljoenen euro

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1. Ontvangsten	82301	85710	87769	89861	92065	94335	97128	100084	103222
A. Fiscale en parafiscale ontvangsten	20226	21332	21048	21435	21931	22546	23360	24248	25202
1. Fiscale ontvangsten	20001	21102	20794	21179	21674	22287	23100	23986	24939
a. Directe belastingen - huishoudens	11055	11414	10903	10944	11207	11588	12118	12687	13283
b. Indirecte belastingen	6014	6558	6637	6882	7081	7281	7499	7711	7960
c. Kapitaalbelastingen	2932	3130	3253	3353	3385	3418	3483	3588	3697
2. Werkelijke sociale premies	225	230	255	256	257	259	260	261	263
B. Overige ontvangsten afkomstig van andere sectoren	8178	8865	9336	9627	9812	10019	10246	10480	10726
1. Inkomen uit vermogen	1096	1081	1113	1157	1179	1208	1239	1272	1305
2. Inkomensoverdrachten	975	1092	1201	1238	1252	1272	1294	1316	1339
3. Kapitaaloverdrachten	136	122	176	152	155	157	160	163	166
4. Lopende verkopen van geproduceerde goederen en diensten	5970	6570	6847	7079	7226	7382	7553	7730	7915
C. Ontvangen subsidies	261	266	269	274	278	283	288	293	298
D. Toegerekende sociale premies	5623	5882	6091	6253	6433	6255	6425	6643	6867
E. Overdrachten afkomstig van andere overheden	48013	49365	51025	52272	53611	55232	56809	58421	60130
1. Overdrachten van fiscale ontvangsten	29478	30180	31268	32014	32797	33890	34816	35767	36750
2. Overige overdrachten	18535	19185	19757	20259	20814	21343	21993	22653	23380
a. Van de federale overheid	12703	13043	13462	13769	14129	14490	14845	15158	15523
b. Van de wettelijke-sociale-zekerheidsinstellingen	5545	5803	5980	6169	6349	6501	6791	7133	7488
c. Van de lagere overheid	288	338	315	320	336	352	357	362	368
Waarvan kapitaaloverdrachten	88	62	119	79	92	104	106	107	108
2. Uitgaven	82179	85238	89673	90775	93766	96134	98777	101479	104523
A. Primaire uitgaven	80761	83922	88371	89578	92667	95082	97705	100326	103231
a. Finale lopende uitgaven	62551	65356	67167	69505	71504	73302	75460	77866	80307
1. Beloning van werknemers	24341	25454	26203	26986	27878	28530	29329	30245	31132
2. Intermediair verbruik en betaalde belastingen	7946	8440	8993	9403	9575	9763	9958	10144	10342
3. Subsidies	7030	7542	7206	7371	7539	7725	7929	8121	8330
4. Sociale uitkeringen	21470	22228	23084	23955	24693	25434	26356	27428	28535
- In geld	13761	14230	14782	15245	15646	16017	16548	17166	17791
- In natura door marktproducenten	7709	7998	8303	8711	9047	9417	9808	10262	10744
5. Overdrachten aan huishoudens en IZW's	1546	1479	1467	1576	1604	1635	1670	1708	1748
6. Overdrachten aan vennootschappen	134	130	133	133	133	133	133	133	133
7. Overdrachten aan het buitenland	84	83	82	81	82	83	85	86	88
b. Finale kapitaaluitgaven	7615	7496	8079	8584	9363	9660	9936	9811	9956
1. Bruto-investeringen in vaste activa	5673	5605	6091	6497	7286	7525	7565	7586	7707
2. Andere netto-aankopen van niet-financiële activa	83	131	78	79	87	87	70	65	65
3. Overdrachten aan huishoudens en IZW's	207	304	350	438	466	512	559	602	645
4. Overdrachten aan vennootschappen	1625	1424	1454	1355	1347	1409	1495	1452	1431
5. Overdrachten aan het buitenland	26	32	106	216	176	126	246	105	107
c. Overdrachten aan andere overheden	10595	11070	13125	11488	11800	12121	12310	12649	12968
1. Inkomensoverdrachten	9848	10279	10714	10835	11087	11353	11619	11911	12207
2. Kapitaaloverdrachten	747	791	2412	654	713	768	691	738	761
B. Rentelasten	1418	1316	1302	1198	1099	1052	1072	1153	1291
3. Vorderingsaldo	122	471	-1904	-914	-1701	-1799	-1650	-1395	-1301
Brutobesparingen	5329	5445	5038	4739	4743	4949	5229	5296	5446
4. Primair saldo	1541	1787	-602	283	-602	-747	-577	-243	-9
p.m. Consumptieve bestedingen	39349	40773	42214	43686	45063	46308	47729	49309	50882

Tabel D4 Rekening van de lagere overheid
Miljoenen euro

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1. Ontvangsten	30763	31884	32505	33327	34165	35037	35973	37122	38294
A. Fiscale en parafiscale ontvangsten	9512	9679	9452	9702	9873	10075	10330	10605	10892
1. Fiscale ontvangsten	9492	9659	9439	9689	9860	10061	10316	10590	10878
a. Directe belastingen - huishoudens	3727	3772	3639	3764	3825	3922	4065	4218	4380
b. Indirecte belastingen	5766	5887	5800	5925	6035	6139	6250	6372	6498
2. Werkelijke sociale premies	19	20	13	13	14	14	14	14	15
B. Overige ontvangsten afkomstig van andere sectoren	5155	5386	5540	5798	6047	6315	6602	6906	7229
1. Inkomen uit vermogen	958	1010	1095	1125	1158	1193	1229	1266	1304
2. Inkomensoverdrachten	346	391	314	319	324	329	335	341	348
3. Kapitaaloverdrachten	14	17	7	23	23	24	24	25	25
4. Lopende verkopen van geproduceerde goederen en diensten	3836	3968	4124	4330	4541	4769	5014	5274	5553
C. Ontvangen subsidies	268	269	365	368	373	379	386	393	400
D. Toegerekende sociale premies	1493	1550	1585	1628	1663	1690	1758	1839	1922
E. Overdrachten afkomstig van andere overheden	14336	15001	15564	15832	16209	16578	16897	17380	17850
1. Overdrachten van fiscale ontvangsten	202	152	155	157	159	162	165	168	171
2. Overige overdrachten	14134	14848	15409	15675	16050	16417	16732	17212	17679
a. Van de federale overheid	2483	2673	2788	2855	2862	2884	2948	3013	3083
b. Van de gemeenschappen en gewesten	10389	10869	11291	11451	11788	12109	12298	12637	12956
c. Van de wettelijke-sociale-zekerheidsinstellingen	1262	1306	1330	1369	1400	1423	1487	1562	1641
Waarvan kapitaaloverdrachten	769	803	811	680	739	795	718	766	790
2. Uitgaven	30047	31274	32519	33054	33698	34661	35535	37067	38760
A. Primaire uitgaven	29629	30938	32231	32790	33458	34441	35328	36866	38550
a. Finale lopende uitgaven	26538	27220	27954	28727	29546	30314	31238	32259	33294
1. Beloning van werknemers	17088	17440	17919	18377	18913	19361	19902	20511	21113
2. Intermediair verbruik en betaalde belastingen	4842	5055	5198	5418	5620	5836	6069	6313	6573
3. Subsidies	714	658	708	720	731	743	756	770	785
4. Sociale uitkeringen	3152	3310	3408	3478	3538	3617	3741	3881	4025
- In geld	2870	3063	3169	3240	3300	3369	3483	3611	3743
- In natura door marktproducenten	281	247	239	238	238	248	259	270	282
5. Overdrachten aan huishoudens en IZW's	650	668	629	640	649	660	672	684	697
6. Overdrachten aan vennootschappen	92	90	92	93	95	96	98	100	102
b. Finale kapitaaluitgaven	2801	3376	3957	3743	3576	3775	3732	4244	4887
1. Bruto-investeringen in vaste activa	2618	3099	3606	3523	3353	3548	3501	4009	4648
2. Andere netto-aankopen van niet-financiële activa	-122	-3	124	-60	-61	-62	-63	-64	-65
3. Overdrachten aan gezinnen en IZW's	44	83	76	57	57	58	59	60	62
4. Overdrachten aan vennootschappen	261	196	151	223	227	230	235	239	243
c. Overdrachten aan andere overheden	290	342	320	320	336	352	357	363	368
1. Inkomensoverdrachten	281	337	308	308	313	317	322	328	334
2. Kapitaaloverdrachten	8	5	12	12	23	35	35	35	35
B. Rentelasten	418	336	288	264	240	220	208	201	210
3. Vorderingsaldo	716	610	-14	273	467	376	438	55	-466
Brutobesparingen	2742	3171	3137	3326	3304	3367	3462	3543	3641
4. Primair saldo	1134	946	274	537	707	596	646	256	-256
p.m. Consumptieve bestedingen	20592	21052	21486	22038	22632	23140	23750	24423	25109

Tabel D5 Rekening van de wettelijke sociale-verzekeringsinstellingen
Miljoenen euro

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1. Ontvangsten	90899	94634	96555	100468	104296	107557	110941	115045	119732
A. Fiscale en parafiscale ontvangsten	60908	62538	64036	66389	68683	71107	73561	76156	78806
1. Fiscale ontvangsten	3163	3230	3518	3740	3870	4009	4157	4310	4467
a. Directe belastingen	1520	1496	1559	1630	1703	1780	1864	1953	2045
- Huishoudens	1198	1206	1256	1325	1388	1454	1526	1604	1683
- Vennootschappen	322	290	303	305	315	326	338	350	362
b. Indirecte belastingen	1643	1734	1959	2110	2167	2229	2293	2356	2422
2. Werkelijke sociale premies	57745	59307	60518	62649	64812	67098	69404	71847	74338
B. Overige ontvangsten afkomstig van andere sectoren	976	989	889	900	910	921	933	945	958
1. Inkomen uit vermogen	406	354	356	356	356	356	356	356	356
2. Inkomensoverdrachten	215	240	133	138	143	147	152	158	163
3. Kapitaaloverdrachten	29	41	41	41	41	41	41	41	41
4. Lopende verkopen van geproduceerde goederen en diensten	327	353	359	365	371	377	383	390	398
C. Toegerekende sociale premies	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D. Overdrachten afkomstig van andere overheden	29014	31108	31631	33179	34703	35528	36447	37943	39968
1. Overdrachten van fiscale ontvangsten	9878	13682	14845	15885	16998	17832	18266	19214	20687
2. Overige overdrachten	19137	17426	16785	17293	17704	17696	18181	18730	19282
a. Van de federale overheid	18940	17234	16588	17268	17704	17696	18181	18730	19282
b. Van de gemeenschappen en gewesten	197	192	197	26	0	0	0	0	0
Waarvan kapitaaloverdrachten	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Uitgaven	91053	93940	96892	100674	104570	108544	112872	117554	122202
A. Primaire uitgaven	91030	93929	96876	100656	104551	108520	112827	117463	122042
a. Finale lopende uitgaven	81457	83953	86566	90001	93557	97221	101054	105136	109146
1. Beloning van werknemers	1597	1628	1607	1506	1529	1563	1602	1645	1688
2. Intermediair verbruik en betaalde belastingen	970	1004	999	945	971	1007	1045	1085	1127
3. Subsidies	1836	1972	2124	2238	2366	2409	2453	2498	2543
4. Sociale uitkeringen	76522	78744	81190	84654	88023	91564	95263	99203	103068
- In geld	51209	52571	54177	56248	58510	60774	63181	65669	68069
- In natura door marktproducenten	25313	26173	27013	28406	29513	30790	32082	33535	34999
5. Overdrachten aan huishoudens en IZW's	507	580	614	624	633	643	653	665	677
6. Overdrachten aan het buitenland	25	24	33	33	35	36	38	40	42
b. Finale kapitaaluitgaven	157	137	140	141	142	143	145	146	147
1. Bruto-investeringen in vaste activa	69	78	80	81	83	84	85	86	88
2. Overdrachten aan huishoudens	89	59	59	59	59	59	59	59	59
3. Overdrachten aan vennootschappen	-0	-0	-0	-0	-0	-0	-0	-0	-0
c. Overdrachten aan andere overheden	9416	9839	10171	10515	10852	11156	11628	12181	12749
1. Inkomensoverdrachten	9416	9839	10171	10515	10852	11156	11628	12181	12749
2. Kapitaaloverdrachten	-0	-0	0	0	0	0	0	0	0
B. Rentelasten	23	11	16	18	19	24	45	91	160
3. Vorderingsaldo	-154	694	-336	-206	-274	-988	-1931	-2509	-2469
Brutobesparingen	-26	790	-238	-106	-173	-885	-1828	-2404	-2363
4. Primair saldo	-132	705	-321	-188	-255	-963	-1886	-2418	-2310
p.m. Consumptieve bestedingen	27610	28512	29321	30556	31709	33050	34415	35947	37492

Tabel D6 Detail van de socialezekerheidsuitkeringen ten laste van de sociale zekerheid
Miljoenen euro

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
A. Sociale uitkeringen in geld	51209	52571	54177	56248	58510	60774	63181	65669	68069
1. Wettelijke uitkeringen sociale verzekering	51119	52490	54077	56160	58430	60696	63110	65605	68012
a. Pensioenen private sector	27902	29230	30602	32193	33847	35506	37274	39179	41120
- Werknemers	24071	25236	26477	27925	29315	30762	32300	33951	35634
- Zelfstandigen	3506	3664	3802	3949	4204	4407	4628	4870	5115
- Dienst voor Overzeese Sociale Zekerheid (DOSZ)	326	329	322	319	328	336	346	358	371
b. Uitkeringen ziekte en invaliditeit	7842	8229	8792	9390	9952	10475	10942	11341	11655
- Werknemers	7409	7770	8289	8882	9412	9906	10345	10718	11013
- Zelfstandigen	433	459	503	508	539	569	597	622	642
c. Kinderbijslag (vóór 2015)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Werknemers	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Zelfstandigen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Overheidssector (RSZPPO)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
d. Werkloosheid	7883	7297	6768	6386	6178	6002	5913	5800	5656
- Werkloosheidsvergoedingen	5799	5357	4991	4794	4728	4678	4655	4581	4459
- Loopbaanonderbreking en tijdskrediet	680	670	634	643	635	640	657	680	703
- Werkloosheid met bedrijfstoeslag (deel RVA)	1405	1270	1144	949	815	684	602	540	495
e. Arbeidsongevallen	225	230	234	238	250	269	284	301	318
f. Beroepsziekten	262	257	259	252	248	245	242	239	236
g. Fonds voor sluiting van ondernemingen	236	198	197	249	256	265	274	283	292
h. Zorgverzekering (vóór 2016)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
i. Pensioenen overheidssector (1) en andere sociale uitkeringen	6768	7050	7224	7452	7698	7935	8182	8463	8734
2. Uitkeringen sociale voorziening	90	81	100	88	80	79	71	64	57
3. Rechtstreekse uitkeringen sociale verzekering door werkgevers	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B. Sociale uitkeringen in natura	25313	26173	27013	28406	29513	30790	32082	33535	34999
1. Geneeskundige verzorging	25303	26163	27001	28397	29504	30780	32072	33524	34988
a. Werknemers en zelfstandigen	25282	26142	26982	28380	29486	30762	32053	33505	34969
b. Dienst voor Overzeese Sociale Zekerheid (DOSZ)	21	21	19	17	18	18	19	19	20
2. Overige sociale uitkeringen in natura	10	10	11	9	10	10	10	10	11
Totale sociale uitkeringen	76522	78744	81190	84654	88023	91564	95263	99203	103068

(1) Het gaat hier over de overheidspensioenuitkeringen die binnen de perimeter van de sociale zekerheid vallen. Deze omvatten het 'Weduwen- en wezenfonds', de rustpensioenen van het statutaire personeel van bepaalde overheidsbedrijven (Bpost, ex-Belgacom en overige) en van de pool van de parastatalen, alsook de rust- en overlevingspensioenen (statutaire personeel) van het 'gesolidariseerd pensioenfonds van de lokale besturen', HR Rail en de federale politie.

E. Resultaten per bedrijfstak

Tabel E1 Bruto toegevoegde waarde in volume
Groeivoeten

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1. Landbouw	-6.2	-9.6	7.5	0.3	0.2	0.6	0.5	0.4	0.3
2. Energie	-2.6	-9.6	-1.3	1.1	1.0	0.5	0.3	-0.5	0.4
3. Verwerkende nijverheid	1.2	2.7	2.0	1.3	1.5	1.5	1.2	1.1	1.1
a. Intermediaire goederen	4.5	2.1	2.3	1.3	1.5	1.5	1.1	0.9	0.9
b. Uitrustingsgoederen	-2.5	8.9	2.6	2.0	2.0	1.7	1.5	1.5	1.4
c. Verbruiksgoederen	-2.1	0.2	1.2	1.0	1.2	1.4	1.3	1.2	1.2
4. Bouw	-0.1	-0.8	1.1	1.9	1.4	1.6	1.3	1.6	1.5
5. Verhandelbare diensten	1.6	2.4	1.5	1.4	1.5	1.6	1.5	1.5	1.4
a. Vervoer en communicatie	-1.4	2.1	1.9	1.5	1.3	1.4	1.1	1.0	0.9
b. Handel en horeca	2.3	0.3	0.2	1.1	1.2	1.2	1.2	1.1	1.0
c. Krediet en verzekeringen	5.0	0.9	-0.4	0.6	1.4	1.5	1.3	1.3	1.2
d. Gezondheidszorg en maatsch. dienstverlening (inclusief dienstencheques)	-0.1	1.6	1.1	1.3	1.5	1.5	1.6	1.6	1.6
e. Overige marktdiensten (inclusief dienstencheques en PWA-banen)	1.8	4.1	2.6	1.8	1.6	1.8	1.7	1.7	1.7
6. Niet-verhandelbare diensten	1.2	1.3	1.0	0.8	1.0	0.9	0.9	0.9	0.9
Totaal	1.2	1.7	1.4	1.3	1.4	1.4	1.3	1.3	1.3

Tabel E2 Structuur van de bruto toegevoegde waarde tegen lopende prijzen
In procent van het totaal

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1. Landbouw	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7
2. Energie	3.0	2.8	2.9	2.7	2.6	2.6	2.6	2.6	2.6
3. Verwerkende nijverheid	13.6	13.9	13.8	13.7	13.7	13.7	13.6	13.6	13.6
a. Intermediaire goederen	7.1	7.5	7.5	7.4	7.4	7.3	7.3	7.3	7.3
b. Uitrustingsgoederen	2.4	2.5	2.4	2.4	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5
c. Verbruiksgoederen	4.1	4.0	3.9	3.9	3.9	3.9	3.9	3.9	3.9
4. Bouw	5.3	5.2	5.3	5.4	5.3	5.3	5.3	5.2	5.2
5. Verhandelbare diensten	62.6	62.5	62.4	62.6	62.7	62.8	62.9	62.9	62.9
a. Vervoer en communicatie	6.8	6.7	6.7	6.6	6.5	6.5	6.4	6.4	6.4
b. Handel en horeca	14.3	14.1	14.0	14.0	13.8	13.7	13.6	13.6	13.5
c. Krediet en verzekeringen	6.4	6.2	6.0	6.0	5.9	5.9	5.8	5.8	5.7
d. Gezondheidszorg en maatsch. dienstverlening (inclusief dienstencheques)	7.4	7.5	7.5	7.6	7.7	7.7	7.8	7.9	8.0
e. Overige marktdiensten (inclusief dienstencheques en PWA-banen)	27.8	28.0	28.2	28.5	28.8	29.0	29.2	29.2	29.3
6. Niet-verhandelbare diensten	14.8	14.8	14.8	14.8	14.9	14.8	14.8	14.9	14.9
Totaal	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Tabel E3 Investerings in volume
Groeivoeten

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1. Landbouw	-0.8	5.2	1.3	1.8	1.0	1.4	1.4	1.3	1.3
2. Energie	18.0	-0.1	-0.9	2.9	1.7	1.1	1.2	4.2	0.2
3. Verwerkende nijverheid	-10.8	5.1	4.9	4.6	1.5	1.7	1.4	1.3	1.3
a. Intermediaire goederen	-20.5	3.8	6.3	5.7	1.6	1.8	1.4	1.2	1.3
b. Uitrustingsgoederen	7.2	14.5	3.1	4.1	0.9	1.5	1.4	1.4	1.3
c. Verbruiksgoederen	8.1	2.0	2.9	2.2	1.8	1.8	1.5	1.4	1.2
4. Bouw	-9.3	3.6	3.9	3.7	2.2	2.2	1.7	2.1	2.0
5. Verhandelbare diensten	10.4	1.8	2.8	3.1	2.5	2.2	1.9	1.9	1.8
a. Vervoer en communicatie	4.2	6.4	3.5	3.9	5.5	2.2	1.4	1.2	1.1
b. Handel en horeca	8.2	1.1	1.6	2.9	1.7	1.6	1.5	1.4	1.2
c. Krediet en verzekeringen	7.9	9.3	2.0	2.4	1.1	1.4	1.3	1.3	1.2
d. Gezondheidszorg en maatsch. dienstverlening	-3.9	5.9	2.0	2.7	1.8	2.1	2.2	2.3	2.2
e. Overige marktdiensten (exclusief woongebouwen)	17.2	-1.7	3.1	2.9	2.0	2.5	2.4	2.3	2.3
6. Woongebouwen	3.8	0.0	1.8	4.1	1.2	1.4	1.1	0.9	0.8
7. Niet-verhandelbare diensten	-5.6	0.8	6.5	0.7	3.0	6.2	-4.9	11.0	1.1
Totaal	3.8	1.8	3.0	3.3	2.0	2.2	1.1	2.3	1.4

Tabel E4 Binnenlandse werkgelegenheid
Duizendtallen, jaargemiddelden

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1. Loontrekkers	3881.7	3934.0	3984.6	4029.0	4059.0	4083.2	4102.6	4120.6	4138.2
a. Landbouw	22.7	22.7	24.1	24.5	24.5	24.9	25.2	25.6	26.0
b. Energie	54.7	55.0	55.0	55.4	55.3	55.2	55.2	55.0	55.0
c. Verwerkende nijverheid	471.0	473.6	479.6	479.1	476.3	472.6	468.4	464.1	459.7
. Intermediaire goederen	197.5	199.7	203.1	202.6	200.5	197.7	194.6	191.5	188.4
. Uitrustingsgoederen	91.3	90.7	91.7	91.5	91.1	90.3	89.4	88.4	87.5
. Verbruiksgoederen	182.3	183.2	184.9	185.1	184.7	184.7	184.5	184.2	183.8
d. Bouw	200.8	202.6	204.8	210.9	215.3	217.7	218.1	218.4	218.4
e. Vervoer en communicatie	262.1	263.5	267.2	269.5	270.1	270.3	270.4	270.3	270.3
f. Handel en horeca	615.6	622.8	626.9	633.2	635.5	636.6	638.0	639.4	640.9
g. Krediet en verzekeringen	116.2	114.0	111.9	110.7	109.8	109.2	108.6	107.9	107.3
h. Gezondheidszorg en maatsch. dienstverlening (inclusief dienstencheques)	526.0	536.8	547.1	560.1	571.2	581.8	592.1	602.5	613.2
i. Overige marktdiensten (inclusief dienstencheques en PWA-banen)	761.0	788.8	810.6	827.2	839.1	851.0	860.7	869.0	876.5
j. Niet-verhandelbare diensten	851.6	854.2	857.4	858.3	861.8	863.7	866.0	868.4	870.9
. Overheid en onderwijs	813.3	814.9	817.2	817.4	820.3	821.7	823.1	824.8	826.6
. Huispersoneel	38.3	39.3	40.2	40.8	41.5	42.1	42.8	43.6	44.3
2. Zelfstandigen	777.8	790.0	801.1	812.7	821.6	830.0	838.0	845.7	853.0
a. Landbouw	36.5	35.7	35.2	34.6	33.9	33.2	32.5	31.8	31.2
b. Energie	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6
c. Verwerkende nijverheid	24.8	24.9	25.0	25.2	25.3	25.4	25.5	25.6	25.7
. Intermediaire goederen	5.5	5.4	5.5	5.5	5.6	5.6	5.7	5.8	5.9
. Uitrustingsgoederen	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2
. Verbruiksgoederen	18.1	18.3	18.4	18.5	18.5	18.6	18.6	18.6	18.6
d. Bouw	68.0	69.8	71.4	72.8	73.9	74.8	75.6	76.3	76.9
e. Vervoer en communicatie	10.7	11.0	11.1	11.3	11.5	11.7	11.9	12.1	12.3
f. Handel en horeca	118.1	115.1	113.7	112.6	111.4	110.4	109.5	108.7	107.9
g. Krediet en verzekeringen	7.2	6.7	6.4	6.1	5.9	5.7	5.5	5.3	5.2
h. Gezondheidszorg en maatsch. dienstverlening	79.9	81.6	83.4	85.1	86.6	88.1	89.6	91.1	92.7
i. Overige marktdiensten	424.8	436.8	446.1	455.9	463.7	471.1	478.1	484.7	491.0
j. Niet-verhandelbare diensten (onderwijs)	7.2	7.9	8.2	8.5	8.8	9.0	9.2	9.4	9.6
3. Binnenlandse werkgelegenheid (1+2)	4659.5	4724.0	4785.7	4841.7	4880.6	4913.2	4940.6	4966.3	4991.2
a. Landbouw	59.2	58.4	59.2	59.1	58.5	58.1	57.8	57.4	57.1
b. Energie	55.2	55.5	55.6	56.0	55.9	55.8	55.8	55.6	55.6
c. Verwerkende nijverheid	495.8	498.5	504.7	504.4	501.6	498.0	493.9	489.7	485.4
. Intermediaire goederen	202.9	205.1	208.5	208.1	206.1	203.3	200.3	197.2	194.3
. Uitrustingsgoederen	92.5	91.9	92.9	92.7	92.3	91.5	90.6	89.7	88.7
. Verbruiksgoederen	200.4	201.5	203.3	203.5	203.3	203.2	203.0	202.7	202.4
d. Bouw	268.9	272.4	276.2	283.7	289.2	292.5	293.7	294.7	295.4
e. Vervoer en communicatie	272.7	274.5	278.3	280.9	281.6	282.0	282.2	282.4	282.6
f. Handel en horeca	733.7	737.9	740.6	745.8	747.0	747.0	747.5	748.0	748.8
g. Krediet en verzekeringen	123.3	120.6	118.3	116.9	115.7	114.9	114.1	113.3	112.5
h. Gezondheidszorg en maatsch. dienstverlening (inclusief dienstencheques)	605.9	618.4	630.5	645.2	657.7	669.9	681.7	693.6	705.8
i. Overige marktdiensten (inclusief dienstencheques en PWA-banen)	1185.8	1225.5	1256.7	1283.1	1302.8	1322.1	1338.8	1353.7	1367.5
j. Niet-verhandelbare diensten	858.8	862.2	865.6	866.8	870.6	872.8	875.2	877.9	880.6
. Overheid en onderwijs	820.4	822.8	825.4	826.0	829.1	830.7	832.4	834.2	836.2
. Huispersoneel	38.3	39.3	40.2	40.8	41.5	42.1	42.8	43.6	44.3

Tabel E5 Arbeidsproductiviteit per uur in de marktbedrijfstakken
Groeivoeten

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1. Landbouw	-6.5	-10.4	6.6	0.9	1.5	1.7	1.6	1.5	1.4
2. Energie	-3.3	-10.1	-1.5	0.5	1.2	0.6	0.5	-0.2	0.4
3. Verwerkende nijverheid	1.3	1.6	0.7	1.3	2.0	2.1	2.0	1.9	1.9
a. Intermediaire goederen	3.1	0.8	0.7	1.4	2.5	2.8	2.5	2.4	2.4
b. Uitrustingsgoederen	0.5	7.7	1.4	2.1	2.4	2.5	2.5	2.6	2.5
c. Verbruiksgoederen	-1.9	-0.8	0.1	0.7	1.1	1.3	1.3	1.3	1.3
4. Bouw	-1.1	-2.3	-1.1	-0.7	-0.5	0.4	0.8	1.2	1.2
5. Verhandelbare diensten	-0.2	0.5	-0.3	-0.2	0.3	0.6	0.6	0.6	0.6
a. Vervoer en communicatie	-1.6	1.2	0.0	0.5	0.9	1.1	1.0	0.8	0.8
b. Handel en horeca	1.4	-0.4	-0.4	0.3	1.0	1.1	1.1	1.1	1.0
c. Krediet en verzekeringen	6.3	3.4	1.2	1.6	2.3	2.2	2.1	2.1	2.0
d. Gezondheidszorg en maatsch. dienstverlening (inclusief dienstencheques)	-2.1	-0.3	-0.8	-0.9	-0.5	-0.3	-0.1	-0.1	-0.2
e. Overige marktdiensten (inclusief dienstencheques en pwa-banen)	-1.1	0.8	-0.1	-0.4	0.0	0.3	0.5	0.6	0.6
Totaal	-0.2	-0.0	-0.2	-0.0	0.5	0.8	0.8	0.8	0.8

Tabel E6 Nominale arbeidskosten per hoofd in de marktbedrijfstakken
Groeivoeten

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1. Landbouw	3.6	5.6	3.9	2.5	2.2	2.8	3.0	3.0	2.9
2. Energie	2.6	0.9	1.9	2.8	2.4	2.8	3.1	3.0	2.9
3. Verwerkende nijverheid	0.1	3.4	1.2	2.7	2.1	2.5	2.8	2.9	2.9
a. Intermediaire goederen	-0.3	2.1	1.3	2.7	2.2	2.6	2.9	2.9	2.9
b. Uitrustingsgoederen	0.1	9.1	-0.0	2.8	2.1	2.6	2.9	3.0	3.0
c. Verbruiksgoederen	0.5	1.7	1.6	2.7	2.2	2.6	2.9	3.0	3.0
4. Bouw	1.4	1.9	1.1	-0.3	-0.7	2.5	2.8	2.8	2.8
5. Verhandelbare diensten	0.1	1.6	1.7	2.5	2.2	2.6	2.9	2.9	2.8
a. Vervoer en communicatie	-0.4	2.0	1.1	2.6	2.2	2.7	2.9	3.0	2.9
b. Handel en horeca	-0.1	1.1	2.5	2.8	2.3	2.7	2.9	3.0	2.9
c. Krediet en verzekeringen	0.6	1.2	2.2	3.0	2.4	2.7	3.0	3.0	2.9
d. Gezondheidszorg en maatsch. dienstverlening (inclusief dienstencheques)	-0.1	1.9	2.0	2.3	2.0	2.8	3.1	3.1	3.1
e. Overige marktdiensten (inclusief dienstencheques en PWA-banen)	1.0	2.3	1.5	2.8	2.4	2.7	2.9	2.9	2.9
Totaal	0.2	1.9	1.5	2.3	1.9	2.5	2.8	2.8	2.8

F. Energieverbruik en broeikasgasemissies

Tabel F1 Energiebalans
Alle producten, miljoenen ton olie-equivalent

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Primaire productie en recuperatie	15.0	14.6	11.4	15.2	15.6	15.6	15.2	11.6	11.6
Import	79.4	83.5	85.8	85.2	86.3	87.3	88.4	91.1	92.1
Totale export	30.7	34.8	34.8	35.3	35.9	36.3	36.8	37.3	37.8
Bunkers	6.7	7.5	7.7	7.9	8.1	8.4	8.7	8.9	9.2
Bruto binnenlandse consumptie	57.4	56.2	55.1	57.8	58.4	58.7	58.7	57.0	57.3
Transformatie input	52.9	52.6	50.8	54.0	54.5	55.0	55.1	53.1	53.5
Thermische elektriciteitscentrales	5.9	6.0	6.2	5.5	5.3	5.3	5.4	6.7	6.7
Kerncentrales	11.2	10.9	7.0	10.4	10.4	10.4	10.0	6.2	6.2
Cokesovens	1.1	1.1	1.1	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2
Hoogovens	0.6	0.6	0.7	0.8	0.8	0.8	0.7	0.7	0.7
Raffinaderijen	33.9	33.9	35.7	36.1	36.8	37.3	37.8	38.2	38.7
Stadsverwarming	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Transformatie output	43.0	44.5	43.6	44.9	45.6	46.2	46.6	46.6	47.1
Thermische elektriciteitscentrales	3.6	3.7	3.9	3.5	3.5	3.6	3.7	4.5	4.6
Centrales op basis van kernenergie	3.7	3.5	2.3	3.5	3.5	3.5	3.3	2.1	2.1
Cokesovens	1.1	1.1	1.0	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1
Hoogovens	0.6	0.6	0.7	0.8	0.8	0.8	0.7	0.7	0.7
Raffinaderijen	33.9	35.6	35.7	36.1	36.8	37.3	37.8	38.2	38.7
Uitwisselingen en transfers	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
Consumptie van de energiesector	2.1	2.1	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0
Verlies door distributie	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
Beschikbaar voor eindverbruik	44.7	45.4	45.3	46.0	46.7	46.9	47.1	47.3	47.5
Niet-energie-eindverbruik	8.2	7.7	7.9	8.0	8.2	8.4	8.6	8.8	9.0
Energie-eindverbruik	36.0	36.2	35.8	36.4	36.9	36.9	37.0	37.0	37.0
Industrie	12.0	12.3	12.0	12.5	12.6	12.6	12.6	12.5	12.5
Transport	10.5	10.6	10.3	10.3	10.6	10.6	10.6	10.6	10.6
Gezinnen	8.2	8.1	8.1	8.1	8.1	8.1	8.1	8.2	8.2
Handel, diensten en landbouw	5.4	5.3	5.4	5.5	5.6	5.6	5.6	5.7	5.7

Tabel F2 Broeikasgasemissies
Mt CO₂-equivalenten

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1. Energie	84.0	83.3	82.5	81.8	81.8	82.1	82.4	85.4	85.5
1A. Verbranding van brandstoffen	83.4	82.6	81.9	81.2	81.1	81.5	81.8	84.8	84.8
1A1. Transformatiesector	21.1	21.1	21.8	20.1	19.8	20.2	20.8	24.1	24.4
1A2. Industrie	17.5	17.9	16.9	17.7	17.6	17.4	17.2	16.8	16.5
1A3. Transport	26.3	26.1	25.4	25.4	25.5	25.6	25.7	25.8	25.8
1A4. Andere sectoren	24.9	24.5	24.7	25.0	25.2	25.2	25.2	25.1	25.1
1A5. Andere	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
Statistisch verschil	-6.5	-7.1	-7.1	-7.1	-7.1	-7.1	-7.1	-7.1	-7.1
1B. Vluchtige emissies	0.6	0.7	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6
2. Industriële processen	20.4	19.7	18.9	18.6	18.4	18.2	17.8	17.4	17.1
3. Landbouw	9.9	10.1	10.0	10.0	9.9	9.8	9.8	9.7	9.6
4. Afval	1.5	1.5	1.4	1.3	1.3	1.2	1.2	1.1	1.1
Totaal	115.8	114.5	112.9	111.7	111.3	111.3	111.2	113.7	113.2
Internationale bunkers	26.3	28.6	29.1	29.6	30.2	31.0	31.8	32.6	33.4

Het Federaal Planbureau

Het Federaal Planbureau (FPB) is een instelling van openbaar nut die beleidsrelevante studies en vooruitzichten maakt over economische, socio-economische en milieuvraagstukken. Daarnaast bestudeert het de integratie van die vraagstukken in een context van duurzame ontwikkeling. Het stelt zijn wetenschappelijke expertise onder meer ter beschikking van de regering, het Parlement, de sociale gesprekspartners, nationale en internationale instellingen.

De werkzaamheden van het FPB worden steeds gekenmerkt door een onafhankelijke benadering, transparantie en aandacht voor het algemeen welzijn. De kwaliteit van de gegevens, een wetenschappelijke methodologie en de empirische geldigheid van de analyses staan daarbij centraal. Tot slot zorgt het FPB voor een ruime verspreiding van de resultaten van zijn werkzaamheden en draagt zo bij tot het democratisch debat.

Het Federaal Planbureau is EMAS en Ecodynamische Onderneming (drie sterren) gecertificeerd voor zijn milieubeheer.

url: <http://www.plan.be>

e-mail: contact@plan.be

De publicaties van het Federaal Planbureau

Met het oog op informatieverstrekking en transparantie publiceert het Federaal Planbureau (FPB) regelmatig de methoden en resultaten van zijn werkzaamheden. De publicaties van het FPB zijn georganiseerd in 3 reeksen: de Vooruitzichten, de Working Papers en de Planning Papers. Het FPB publiceert eveneens rapporten en occasioneel ook boeken. Bepaalde publicaties zijn het resultaat van een samenwerking met andere instellingen.

Alle publicaties van het Federaal Planbureau zijn beschikbaar op www.plan.be

Reeksen

Vooruitzichten

Een van de belangrijkste opdrachten van het Federaal Planbureau (FPB) bestaat erin de beleidsmakers te helpen anticiperen op de toekomstige evolutie van de Belgische economie.

Het FPB maakt drie keer per jaar, in februari, juni en september, kortetermijnvoorzichten voor de Belgische economie, onder de verantwoordelijkheid van het Instituut voor de Nationale Rekeningen. Deze vooruitzichten vormen de basis voor de opmaak van de Rijksbegroting en de begrotingscontrole, vandaar de benaming 'Economische begroting'. Het FPB publiceert in juni de 'Economische vooruitzichten' voor de volgende vijf jaren, waarvan een voorlopige versie, voorbereid in maart, het

macro-economisch kader vormt voor het Belgisch stabiliteitsprogramma. In het verlengde daarvan worden, in samenwerking met regionale instellingen, regionale economische vooruitzichten opgesteld.

Het FPB realiseert ook, een keer per jaar voor rekening van de Studiecommissie voor de Vergrijzing, waarvan het het secretariaat verzekert, financiële langetermijnvooruitzichten gericht op de budgettaire kosten van de vergrijzing en analyseert dan eveneens de sociale houdbaarheid van de pensioenen.

Het FPB stelt jaarlijks, in samenwerking met Statbel, demografische vooruitzichten op. Het FPB publiceert om de drie jaar Langetermijnenergievooruitzichten voor België. Ook om de drie jaar maakt het, in samenwerking met de FOD Mobiliteit en Vervoer, Langetermijnvooruitzichten voor de transportvraag in België. In die drie domeinen worden de vooruitzichten op een langetermijnhorizon opgesteld.

Working Papers

De Working Papers presenteren de resultaten van lopend onderzoek in de studiedomeinen van het FPB. Ze worden gepubliceerd om bij te dragen aan de verspreiding van kennis over hoofdzakelijk economische fenomenen en om het inhoudelijk debat te stimuleren. Bovendien leveren ze een conceptuele en empirische basis voor de besluitvorming. Ze zijn vaak technisch van aard en gericht op een publiek van specialisten.

Planning Papers

De Planning Papers presenteren afgeronde studies over thema's van algemene strekking. Ze zijn niet specifiek gericht op een gespecialiseerd publiek en beschikbaar in het Nederlands en het Frans.

Overige publicaties

Rapporten

De rapporten beschrijven de resultaten van werkzaamheden die voortvloeien uit wettelijke opdrachten of als antwoord op specifieke vragen van de overheid, de regering of de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven.

Boeken

Het FPB publiceert occasioneel studies in boekvorm.